

7. Napirendi pont:

Előterjesztés a Csicsergő Óvoda Nevelési Programjának jóváhagyására.

ELŐTERJESZTÉS a Csicsergő Óvoda Nevelési Programjának jóváhagyására

Tisztelt Képviselő-testület!

A Csicsergő Óvoda az óvodai nevelés országos alapprogramja alapján az eddigi gyakorlatok, értékek és hagyományok beépítésével felülvizsgálta a Nevelési Programját, mely az előterjesztés mellékletét képezi.

A nevelői közösség a pedagógiai programot minden évben, illetve a jogszabályi változások alkalmával felülvizsgálja, és szükség szerint módosítja.

A pedagógiai programot a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 26. § (1) bekezdése alapján a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá. A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul, a fenntartó egyetértése szükséges.

A program alapján a 4.7. Mozgás (vízhez szoktatás), valamint a 7. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése, fejlődésüket segítő feladatok tekintetében az intézmény fenntartójának jóváhagyása szükséges.

Kérjük a tisztelt Képviselő-testületet az előterjesztés megtárgyalására és az alábbi határozati javaslat elfogadására.

Határozati javaslat:

___/2019.(_._.) önkormányzati határozat

a Berekfürdő Községi Önkormányzat Csicsergő Óvoda „Bereki csalogató” Nevelési Programjának jóváhagyásáról.

Berekfürdő Községi Önkormányzat Képviselő-testülete a Berekfürdő Községi Önkormányzat Csicsergő Óvoda „Bereki Csalogató” Nevelési Programját a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 26. § (1) bekezdés értelmében, a fenntartóra többletkötelezettséget telepítő rendelkezések

- 4.7. Mozgás (vízhez szoktatás)
- 7. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése, fejlődésüket segítő feladatok vonatkozásában, mint az intézmény fenntartója a pedagógiai program fenti rendelkezéseivel egyetért, azokat jóváhagyja.

A program a határozat mellékletét képezi.

Erről értesülnek:

- 1) Csicsergő Óvoda
- 2) Molnár János polgármester
- 3) Potornainé Szűcs Katalin aljegyző
- 4) Kunmadarasi Közös Önkormányzati Hivatal Berekfürdői Kirendeltsége

Berekfürdő, 2019. március 26.

Előterjesztést készítette:

Potornainé Szűcs Katalin aljegyző

Előterjesztést jóváhagyta:

Molnár János polgármester

BEREKI CSALOGATÓ

***A Berekfürdő Községi Önkormányzat
Csicsergő Óvoda
Nevelési Programja***

OM azonosító:201914

2019.

INTÉZMÉNYI ADATOK

Név: Csicsergő Óvoda

Címe: 5309 Berekfürdő, Fürdő u.7- 9.

Telefon: 59/319-116

Email cím: berekovi@gmail.com

Fenntartó: Berekfürdő Községi Önkormányzat

Címe:5309 Berekfürdő Berek tér 15

**Az alapító okirat száma, kelte: 237/2012.sz(XII.17.)sz. határozat alapján
2013.01.01 lépett hatályba**

A program megnevezése: Bereki csalogató

Az óvoda vezetője: Szendreiné Kürti Judit

A programot benyújtja: Szendreiné Kürti Judit

Bevezető

Programunkat az óvodai nevelés országos alapprogramja alapján fogalmazzuk meg beépítve addigi gyakorlatunkat, értékeinket, hagyományainkat.

Óvodai nevelésünket a helyi adottságoknak a gyermekek, szülők igényeinek figyelembe vételével alakítottuk ki. Nevelési program megírása és bevezetése óta jelentős változások történtek, de az akkor megfogalmazott célokat, feladatokat ma is vállaljuk, s egyre aktuálisabbnak érezzük.

***„Haladni csak úgy lehet, hogy míg egyik lábunkkal előre lépünk,
a másikat a helyén hagyjuk”***

/Eötvös József/

Családias, nyitott, érzelmi biztonságra épülő óvodai élet megszervezését tűztük ki célul, amit esztétikus környezetben, anyás beszoktatással, folyamatos napirenddel, érdekes, változatos, komplex tevékenységek által, kevés kötöttséget tartalmazó heti renddel szeretnénk megvalósítani. Szeretnénk, ha gyermekeink minden kényszer nélkül, optimálisan fejlődnének. Mivel a gyermek fő tevékenysége a *játék*, az abban rejlő lehetőségeket használjuk ki a fejlesztésükre. Nevelőmunkánkban támaszkodunk a számunkra adott természeti környezetre, erre építve dolgoztuk ki feladatainkat. A környezettel való ismerkedés, nevelésünk egészében érvényesül, áthatja az óvodai életet.

Móricz Zsigmond 1932 márciusában a bereki gyógyvízről leírt szavaival szeretnénk útjára bocsátani programunkat:

***„Ömlik az aranyfolyam a föld áldott mélyéből a karcagi pusztán, és elfolyik,
elmegy az árkon a semmibe..... Majd a szebb jövőben másképp lesz ez is.
Ha mi nem, fiaink majd okosabbak lesznek.”***

Az óvodai programot az óvoda nevelőtestülete készítette 1999-ben.

Fagyal Sándorné Óvodavezető

Kürti Judit Óvodapedagógus

Nagy Attiláné Óvodapedagógus

Ressely Tivadarné Óvodapedagógus

Az óvodai programot módosította 2004-ben

Cseppentő Lajosné Óvodapedagógus

Kürti Judit Óvodavezető

Nagy Attiláné Óvodapedagógus

Tolvajné Nagy Marianna Óvodapedagógus

Az óvodai programot módosította 2010-ben

Cseppentő Lajosné Óvodapedagógus

Nagy Attiláné Óvodapedagógus

Kürti Judit Óvodavezető

Az óvodai programot módosította 2013-ban

Cseppentő Lajosné Óvodapedagógus

Nagy Attiláné Óvodapedagógus

Szendreiné Kürti Judit Óvodavezető

Az óvodai programot módosította 2019-ben

Kálmán Imréné Óvodapedagógus

Nagy Attiláné Óvodapedagógus

Szendreiné Kürti Judit Óvodavezető

1. A pedagógiai program hatályba lépése, felülvizsgálata

A nevelői közösség a pedagógiai programot minden évben, illetve a jogszabályi változások alkalmával felülvizsgálja, és szükség szerint módosítja azt. A módosítás szükséges akkor is, amikor a nevelés folyamata megkívánja a belső átalakítást, átértékelést.

Az óvoda pedagógiai programjának módosítását – indoklás mellett – kezdeményezheti az óvodavezető, egyes munkaközösségek.

A módosítási javaslatot és annak részletes indoklását az intézményvezető köteles 30 napon belül a nevelőtestület elé terjeszteni.

A nevelőtestület többségi határozattal (a jelenlévők 50%-a + 1 fő) dönt a javaslatról.

Amennyiben a nevelőtestület a módosítás mellett dönt, az óvodavezető a döntés után 10 napon belül köteles a módosítási kérelmet a fenntartónak felterjeszteni.

A Csicsergő Óvoda pedagógiai programjának érvényessége 2023. augusztus 31.

Ekkor felül kell vizsgálni a programot.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala:

A dokumentumot az óvoda székhelyén, a folyosón, az irodában lehet elolvasni.

Az óvoda küldetésnyilatkozata:

A program a 2,5-7 éves korú gyermekek fejlődésének támogatását és személyiségük fejlesztését vállalja fel. A gyermekekhez mint egyedi, mással nem helyettesíthető individuumokhoz és szociális lényekhez az életkori sajátosságok és az egyéni szükségletek, különbségek ismeretében közelít. A feltételrendszer a tevékenységek tudatos befolyásolásával segíti a személyiség kibontakozását, tekintettel az eltérő adottságokra, képességekre, szokásokra, nembeli, érésbeli különbségekre és a családok értékrendjének sokféleségére, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést Óvodánkban kiemelten fontos érték a gyermek és a természet közötti pozitív érzelmi kötődés, természetszeretet kialakítása, a tiszta esztétikus környezet, a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása.

2. HELYZETELEMZÉS

2.1. Település bemutatása, földrajzi helyzete története

Községünk Jász-Nagykun-Szolnok megyében, Karcag és Kunmadaras szomszédságában fekvő település. Berekfürdő jellegzetességét meleg vizű gyógyforrása s az ennek következtében létesült fürdő adja meg, s egyben biztosítja számára, hogy híre van és országszerte is mindinkább ismertté válik. A lakosság száma mintegy 1000 fő.

Előttörténete rövid, időben 1920-tól számítható. Ekkor még csak 5 tanyából állt, kb. 35 lakossal, vendégmarasztaló sártenger közepén. Pávai Vajna Ferenc geológus az Alföldön feltételezett szénhidrogén lelőhelyek után kutatva 1928. január 24-én, óriási robajjal felszínre törő forrásvizet és gázt talált. A község azonban 1945-ig nem fejlődött, nem változott.

1948-57 között a földosztással indult meg az építkezés és gyorsult fel az üveggyárlétrehozásával, a dolgozóknak épített 75-80 lakással. A lakosság óvoda építését igényelte, ami 1961-ben megnyílt, egyetlen csoporttal. 1970-ben hozzáépítéssel 2 csoportos lett, saját konyhát üzemeltetett.

2.2 Óvodánk jellemzői

Óvodánk a falu egyetlen kétcsoportos óvodája.

Az óvoda az általános iskolához és vele együtt Karcaghoz tartozott, majd az óvodák körzetesítésével a karcagi Rákóczi Óvoda tagóvodája volt 1992 végéig.

1993. január 1-től, a község önállóvá válásával önálló intézményként működött.

1995. szeptember 1-től az iskolával összevont intézményként működött az önkormányzat fenntartásában.

2013. Január 1-től a közoktatás változásainak hatására újra önálló intézményként működik az óvoda.

Falusi gyermekeket nevelünk, óvodánk 40 férő hellyel rendelkezik jelenleg 33 kisgyermek nevelését végezzük kétcsoportos óvodánkban. Gyermekeink nagy részben a falu lakói, de a környező településekről /Kunmadaras, Karcag/ is érkeznek hozzánk gyermekek, szívesen választva családi hangulatú óvodánkat.

Saját készítésű programunk ,a *Bereki Csalogató* kiemelt feladatként kezeli a környezet megszerettetését, komplex élmények biztosításával a gyermek és a természet közötti pozitív érzelmi kötődés kialakítását.

Arra törekszünk, hogy környezeti nevelésünk pedagógiai folyamata elindítson gyermekeinkben egy olyan szemléletet, amelyet majdan életvitelként is választanak.

Az élőlényekhez, környezetükhöz való pozitív viszony alapjainak lerakását már itt óvodás korban el kell kezdeni. A környezettudatos magatartás kialakítását nem múltó divatként éljük meg, minden nap teszünk érte. A kisebbek megfigyelik a fákat, madarakat, megetetik a halakat, a nagyobbak azonban már komolyabb problémákra is választ keresnek. Pl: Hogyan lehet a vízzel, energiával ésszerűen takarékoskodni, miért jó ha szelektíven gyűjtjük a hulladékot. Mindezen témák feldolgozásához a projektpedagógia módszerét alkalmazzuk, amely a gyermeket teljes emberként kezeli, érzelmi, értelmi, motorikus adottságait is figyelembe véve kívánja megszólítani, lehetőséget adva ezzel a kíváncsiságból fakadó céltudatos tevékenységre. A projekt az óvodai nevelés sajátosságaira épül, gyermek központúságot biztosít, a gyermeki sajátosságot figyelembe vevő, az adódó helyzetek kihasználhatóságára épülő élményszerű élethelyzeteket feldolgozó tevékenység. Jelen van a humor, jókedv valamint a cselekedtetés a találgatás lehetősége, a tévedés szabadsága. A csoportszobában létrehozott jelképes és ténylegesen kialakított terek lehetőséget adnak a tevékenykedő gyermekek szorosabb együttműködésére, kommunikációra, egyezkedésre, összedolgozásra.

Ezekben az élethelyzetekben szavaknál fontosabb a tapasztalás, az élmény átélése. 2006 májusában a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium által kiírt pályázaton óvodánk elnyerte a „Zöld Óvoda” címet.

Óvodai nevelésünket a helyi adottságoknak, a gyermekek, szülők igényeinek figyelembe vételével alakítottuk ki, beépítve addigi gyakorlatunkat, értékeinket, hagyományainkat. Ezt tükrözi célkitűzéseink, alapelveink.

2.3 Az óvoda természeti és társadalmi környezete

Családi házas, zöldövezeti környezetben, sík terepen, a Hortobágyhoz 2 km-re van az óvoda. Az idős emberek elhalásával a községben sok lakás üresen maradt, amit a hozzátartozók nyaralónak adtak el. A falu környékén nyaralótelep alakult. Ezek a házak az év nagy részében üresen állnak, fás, bokros ritkán háborgatott környezetünk jó élő helyet biztosít sokféle madárnak, rágcsálónak. A fürdő felhasznált vize és a kiömlő forrásvíz különböző vizes élőhelyeket táplál, melyek télen sem fagynak be. A meleg vízre virágkertészet épült. Ültetett erdői, erdősávok,

legelő, csatornák teszik környezetét hangulatossá. Jellegetes mikroklímájának köszönhetően, néhány költöző madár télen is itt marad.

A községben egy iskola, orvosi rendelő, posta, művelődési ház, néhány élelmiszerbolt, vendéglátó egységek, szállodák, Camping, 2 templom, víztisztító mű, termál- és strandfürdő működik. A környezetünkbe még 5 tanya is tartozik, ahonnan régebben autóbusszal jártak a gyermekek az óvodába ez azonban ma már nem jellemző. A község jelenleg a fürdője miatt egyre népszerűbb látogatott, ismert nyaralóhely, időszakosan óriásira felduzzadt lélekszámmal.

3. Az óvodai élet megszervezésének elvei

3.1 Személyi feltételek

Óvodánk dolgozóinak létszáma: 5 fő

Vezető óvodapedagógus : 1 fő

Óvodapedagógus: 3 fő

Dajka: 2 fő

1 fő logopédus, 1 fő testnevelő tanár /vízhez szoktatás végzi/ óraadóként dolgozik az óvodában.

1 fő gyógypedagógus /SNI gyermekek/, 1 fő fejlesztő pedagógus /BTMN gyermekek/ fejlesztését végzik, óraadóként dolgoznak az óvodában a fejlesztésre szoruló gyermekek számának függvényében.

Az óvodában a nevelőmunka kulcs-szereplője az óvodapedagógus. Jelenléte a nevelés egész idejében szükséges, állandó és folyamatos. Az óvodapedagógus és a nem pedagógus munkatársak összehangolt munkájukkal járulnak hozzá az óvodai munka eredményességéhez.

Elvárások az óvodapedagógus felé:

- A törvényben meghatározott óvodapedagógus felsőfokú szakirányú végzettség.
- Az óvodai nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek jelenléte állandó és folyamatos. Minden tevékenységet ő irányít, minden helyzetben: csoportszobában, udvaron, óvodán kívüli programok szervezésében.
- Segítő, támogató, elfogadó attitűd.
- Környezettudatos szemlélet.
- Az ismeretanyag csoportra, gyermekekre lebontott tudatos, tervszerű alkalmazása.

3.2 Tárgyi feltételek

Óvodánk rendelkezik a programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.

- Az óvoda épülete, helyiségei, az udvar (kert) oly módon vannak berendezve, felszerelve, hogy az a gyermekek igényeit szolgálja.
- Megfelel testméreteiknek, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését.
- Elegendő hely és lehetőség van számukra a mozgás-és játékigényük kielégítésére.
- A gyermekek által használt eszközök biztonságosak, folyamatos biztonságukra figyelünk. Minden felszerelés a baleset megelőzését szolgálja.
- Az óvoda egyidejűleg biztosít megfelelő munkakörnyezetet az alkalmazottaknak és teremt lehetőséget a szülők fogadására.
- Az óvoda dolgozóinak munkakörnyezete jó. Rendelkezünk megfelelő számú öltözőhelyiséggel, mosdóval, irodával, melegítő konyhával, tornaszobával.
- A szülőket a csoportszobákban, irodában, tudjuk fogadni, megfelelő körülményeket biztosítunk számukra.

3.3 Az óvodai élet megszervezése

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekek tevékenységét óvodapedagógus irányítja.

Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról az óvodavezető dönt, a szülők és óvónők véleményének, valamint a köznevelési törvényben meghatározott létszámhatároknak a figyelembevételével.

Nevelési programunk hatékonyságát elsősorban nem a csoportok szervezeti kerete határozza meg, hanem az óvodapedagógus felkészültsége, helyzetfelismerése, egyénisége. Óvodai csoportjaink szervezésekor több tényezőt veszünk figyelembe:

- A jelentkezők száma ugyanabból a korosztályból
- Tanköteles korú, de óvodában maradtak aránya
- Szülői igények szakmailag mérlegelt kielégítése

A fent említett szempontok alapján részben heterogén csoportok alakulhatnak ki óvodánkban.

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirendünk és a heti rendünk biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködőképességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. A legtöbb időt a napirendben a szabad játéktevékenységre fordítjuk. Mivel az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van – az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző dajkával –, ezért a napirend kialakításánál ezt az időigényt is figyelembe vesszük. A párhuzamos napirend biztonságot és eligazodási támpontot ad a gyerekeknek.

A napirend állandó (étkezés, pihenés, öltözködés, testápolás) és rugalmas elemei biztosítják, hogy érvényesüljön a folyamatos óvodai életszervezés:

- lehetőséget ad az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre, elegendő időt biztosítva arra, hogy a gyermekek minden tevékenységüket befejezhessék, pontosan elvégezhessék;
- hosszú időt ad a játékhoz és a mozgáshoz;
- lehetőséget ad
- a tevékenységekbe való folyamatos átmenetre, a csoportos helyzetek oldására,
- az életkorból adódó és az egyéni igénytől függő időszükséglet biztosítására (pihenés, gondozási tevékenységek...),
- az időjárástól függően a szabadban tartózkodás idejének változtatására.

A szeptember 1-jétől május 31-éig terjedő időszak napirendjét a fentiek szerint, a gyermek biológiai (életkor, alvás-, mozgásigény, ebéd rendszeres időpontja), társas szükségleteit szem előtt tartva alakítja ki az óvónő.

NAPIREND		
szeptember 1. – május 31.		
IDŐTARTAM		TEVÉKENYSÉG
7	10.30	Párhuzamos tevékenységek: gyülekezés, szabad játék, szabadon választott tevékenység, tízórai, óvodapedagógus által szervezett tevékenységek Kötelező testnevelés heti egy alkalommal, Vízhez szoktatás mindennapos testnevelés
10.30	12.30	Udvari játék, levegőzés Öltözködés, testápolás, ebéd
12.30	15.00	Előkészület a pihenéshez, pihenés, egyéni szükséglethez igazodó ébredés
15.00	16.30	Párhuzamosan tevékenységek: Öltözés, testápolás, uzsonna, szabad játék, szabadon választott tevékenység, óvodapedagógus által szervezett tevékenységek

NAPIREND		
június 1. – augusztus 31.		
IDŐTARTAM		TEVÉKENYSÉG
7	11.30	Párhuzamos tevékenységek: gyülekezés, szabad játék, szabadon választott tevékenység, tízórai, óvodapedagógus által szervezett tevékenységek, , mindennapos testnevelés, udvari játék, levegőzés, a test edzése (napfürdő, vízfürdő)
11.30	12.30	Öltözködés, testápolás, ebéd
12.30	15.00	Előkészület a pihenéshez, pihenés, egyéni szükséglethez igazodó ébredés
15.00	16.30	Párhuzamosan tevékenységek: Öltözés, testápolás, uzsonna, szabad játék, szabadon választott tevékenység, óvodapedagógus által szervezett tevékenységek

A hetirend nem napokhoz kötött tevékenységeket jelent, hanem az óvodapedagógus által választott egy-egy téma köré tervezett ismeretek, tapasztalatok, élmények feldolgozását segítő komplex tevékenységek. A heti rend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportokban, és lehetőséget nyújt a normarendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A befogadás idején ügyelünk a rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirend összeállítására. Később az iskolára való felkészítés feladatai a heti rend pontosabb betartását kívánják meg.

HETIREND

KORCSOPORT	KÖTELEZŐ FOGLALKOZÁS	CSOPORTOS FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSE
2,5-4 éves	Testnevelés Mindennapi testnevelés	A külső világ tevékeny megismerése Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
4-5 éves	Testnevelés Mindennapi testnevelés	A külső világ tevékeny megismerése Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
5-7 éves	Testnevelés Mindennapi testnevelés	Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A szervezett tanulás munkaformái:

Frontális	Testnevelési játékok, Mindennapi mese
Mikro csoportos	A külső világ tevékeny megismerése, verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, ének, zene, énekes játék, gyermektánc, testnevelés, mindennapi testnevelés
Kooperatív	A külső világ tevékeny megismerése, verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint
Páros	Együttműködés rokonszenvi alapon, mely segíti a nevelés eredményességét. Tanulási motiváció kialakítását célozza, részképességeket fejleszt.

A tervezőmunka az éves munkaterv alapján történik. A tevékenységek tervezése a nevelési év elején történik, összeállításánál figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait. Feldolgozása játékos tevékenységek során történik, a gyermekek érdeklődését figyelembe véve, az azonos témakörű tevékenységekkel összhangban. A sok ismétlés és az egymásra épülő tevékenységek eredményt hoznak, amely a gyermekek fejlődésében mutatkozik meg. Feldolgozásuk játékos, érdekes, ugyanakkor fejlesztő. Az egyéni fejlődési, érési folyamatokat figyelembe véve, más-más lehet egy csoporton belül a hatás.

A gyermekek fejlődéséről feljegyzéseket készítünk. A feljegyzések a gyermekek megismerését, fejlődését tükrözik. A személyiséglapok a tudatos munkát segítik, segítséget adnak számunkra a szülők tájékoztatásában gyermekük fejlődéséről.

Az óvónők csoportokhoz való beosztásánál elsősorban a gyermekek szempontjait vesszük figyelembe. A felmenőrendszert a részben osztott csoportösszetétel miatt nem tudjuk biztosítani, de az egyik óvónő mindig a csoportjával marad.

4.NEVELÉSI PROGRAM

4.1Az óvoda nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései

4.1.1Az óvodai nevelés alapelvei

Óvodai nevelésünk pedagógiai alapelveinek meghatározásánál az alábbi szempontokat érvényesítjük, melyeket az Alapprogram is megfogalmaz.

- A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be.
- A gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Gyermekképünk alapelvei

- Az ember szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.
- Fejlődő személyiség.
- Fejlődését genetikai adottság, az érés sajátos folyamata, a környezeti hatások együttesen határozzák meg.
- Egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.
- A gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Óvodaképünk alapelvei

- Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, így óvodánk a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Óvodaképünket alakítja az is, hogy milyen családokból érkeznek a gyermekek.
- Óvodánk mint intézmény egy komplex rendszer, amelynek minden összetevője kölcsönhatásban működik. A koncepciók a teljes rendszert érintik. A befogadó nevelés, mint elv, meghatározza az óvoda kapcsolatainak alakítását, a családoktól az iskolával való együttműködésig.
- Az óvoda óvó-védő, szociális, elfogadó, testi-érzelmi biztonságot nyújtó, nevelő-személyiségfejlesztő feladatot lát el. Óvodánkban a gyermeket különleges védelem illeti meg.
- Programunkkal biztosítani szeretnénk olyan tevékenységi rendszer kiépülését, melyben az élmények hatása dominál. A gyermekek számára legfőbb modell a felnőtt, akinek tevékenysége, beszéde, viselkedése példaértékű. Az óvodában folyó nevelőmunka során a feladat mindig az óvónőé, a kisgyermeké a lehetőség.
- A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezze.
- Az óvodai nevelésünkben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- Intézményünk tevékenységrendszerével nyitottabbá teszi a gyermekeket a világra, és segíti környezettudatos magatartásuk alakulását. Olyan nemzedéket szeretnénk nevelni, akik az egészséges életmódot, a természetvédelmet, a kulturált viselkedést életmódként választják.

4.1.2 Az óvodai nevelés értékei, célkitűzései

Minden óvodának van rövidebb-hosszabb története, mely meghatározza önazonosságát, így óvodánk történetének ismerete, a családokkal való megismertetése, a hagyományok kiépítése, ápolása, megőrzése nagyon fontos nevelési feladatunk.

Gyermekképünk célkitűzései

- Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó legyen, így biztosítva a gyermekek számára, hogy:
- egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljenek,
- meglévő hátrányaik csökkenjenek.
- Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.
- Egy olyan befogadó miliót teremtünk meg számára, ahol gyermekége a legteljesebben tud kibontakozni: ahol szeretik, ahol személyes példák és közvetlen megtapasztalás által ismeri meg az emberi értékeket.

Amit el szeretnénk érni (a fejlődés jellemzői az óvodáskor végére):

- A gyermek legyen boldog, önálló és kiegyensúlyozott, viselkedése igazodjon az emberi együttélés szempontjából lényeges szabályokhoz.
- Legfőbb élményforrása a játék legyen, amely a személyiségfejlesztés színtere, a tanulás és a készség-, képességfejlesztés leghatékonyabb módja.
- Legyen érdeklődő, fogékony az új ismeretek iránt.
- Szeresse a mozgást, felnőtt korára váljon életformájává az egészséges életmód.
- Kötődjön a természethez, tisztelje és bátran alakítsa környezetét, a világot anélkül, hogy kárt okozna benne, tudjon rácsodálkozni, felfedezni azt.
- Legyen büszke magyarságára, ismerje meg népének kultúráját, hagyományait.

Óvodaképünk célkitűzései:

- Egy olyan óvodát alakítunk ki, mely:
- Gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről.
- Érzelmi biztonságot nyújt, derűs, szeretetteljes óvodai légkört teremt.
- A gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységek megvalósulását biztosítja, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játéokra.

- Óvodásaink sokoldalú, harmonikus fejlődését elősegítjük.
- A hátrányokat csökkentjük, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).
- Gazdag környezetvédelmi, természetvédelmi, természetismereti tapasztalatokat közvetítünk.
- Környezeti adottságainkból adódóan óvodánk felvállalja a gyermekek vízhez szoktatását a tanköteles korcsoportban.

4.2 Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. A személyiségértékek, tulajdonságok, képességek közül – az egyoldalú fejlesztés elkerülésével – kiemelten alapozza meg az alábbiakat:

- Az egészséges életmód alakítása,
- Az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés megvalósulását
- Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósulását

Ezeknek a feladatoknak a szem előtt tartása a napi nevelő-oktató munkában minden pedagógus, és a gyermekekkel közvetlenül foglalkozók, segítők feladata is.

4.2.1 Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- a harmónikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése

- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukor tartalmú ételek és italok, a magas só –és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak alakítása.

Gondozás

- A gondozás szervezeti kereteinek, formáinak a gyerekek higiénés szokásainak kialakítását kell szolgálniuk.
- A gondozás szorosan kapcsolódik a játékhoz, a munkajellegű feladatokhoz, a tanuláshoz.
- Lehetővé tesszük a gyerekek számára, hogy egyéni szükségleteiknek megfelelően a gondozási műveleteket saját ütemük szerint hajtsák végre.

Testápolás, tisztálkodás

- E kategóriába tartozik a mosakodás, a kéztörölés, a fogmosás, a fésülködés, a zsebkendő, a WC használata. Mindezek helyes elsajátítása a fertőzések, a betegségek megelőzésére szolgálnak, és a gyermekek komfortérzetét biztosítják.
- Feladatunk a higiénikus szokások, szabályok kialakítása, intimitás tiszteletben tartása, a személyi higiénia feltételrendszerének megteremtése a megfelelő egészségügyi szokások elsajátíttatásával, az egészséges életmód szabályainak automatizálásával az egészségügyi szokások kialakítása, a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.

Öltözködés

A test védelmét szolgálja az időjárás változásaival szemben, és a gyermeki önállóságot, ízlésvilágot alapozza meg.

Mozgás

- Belső igény, élmény a gyerekek számára, amit felszabadultan, jókedvűen, örömmel végez.
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése: folyamatos testedzés, testi nevelés, prevenció, tartózkodás és tevékenykedés a szabadban.

Pihenés

- A gyerekek egyéni alvásiigényének kielégítését, testi fejlődését szolgálja. Fontos a szoba levegőjének cseréje, a külső zavaró ingerek megszüntetése, a kényelmes fektető, az alvóruha, illetve a nyugodt pihenés és alvás légkörének megteremtése.
- Az óvónő részéről fontos a gyermekek tevékenységéhez igazodó hangnem.
- Az alvás, pihenés időtartama a gyermekek igényeitől függ. Nyugalmukat biztosítani kell az óvodapedagógusoknak, tiszteletben tartva az egyéni szokásokat
- A mindennapos mese és altatódal a gyermekek nyugalmát szolgálják.

Egészséges táplálkozás szokásrendszerének kialakítása

- Mindez a gyerekek egészséges fejlődésének fontos feltétele.
- Az étkezés óvodai feltételei önkiszolgálással, a középső és nagycsoportos korosztályúaknál részben naposi tevékenységgel valósulnak meg.
- Fontos az esztétikus terítés, és a kulturált étkezési szokások betartása. A megjelölt időkereten belül a gyermekek az étkezés időpontját a tízórainál és az uzsonnánál maga választja meg, az ebédet is egyéni tempóban fejezi be.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A szokások elsajátítása folyamán kialakulnak egészséges életmódbeli készségei, jártasságai.
- Szükségleteit képes késleltetni, önállóan kielégíteni.
- Szem-kéz koordinációja megfelelő, képes ujjai tudatos irányítására, az eszközök önálló használatára. A tisztálkodási eszközre vigyáz, tisztán tartja, használat után a helyére teszi.
- Megtanul önállóan tisztálkodni, öltözködni, ismeri, alkalmazza a higiénés és esztétikus étkezési szokásokat. Képes önállóan eldönteni, miből, mennyit tud elfogyasztani. Szívesen fogyaszt zöldséget, gyümölcsöt, magvakat.
- Igényli és tudatosan részt vesz saját testi-lelki komfortérzetének kialakításában. Vigyáz ruhája, környezete rendjére, tisztaságára. Alakul igénye a rend megteremtésére. Ismeri a szelektív hulladékgyűjtés okát, mikéntjét.
- Képesé válik önmaga és társai segítésére.

- Életkorának megfelelően edzett, teherbíró, mozgása összerendezett, jó állóképességgel rendelkezik. Elkezdődik az első alakváltozás.
- Ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat.

Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Valljuk, hogy az egészséges környezet és az egészséges életmód kölcsönhatásban van, egymásra épül, és egymást kiegészíti. Ezért létfontosságúnak tartjuk a környezettudatos szemlélet és magatartás megalapozását, melynek során kiemelten kezeljük a szülők szemléletformálását.

Egészségnevelési elvek

Az egészségnevelés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok az intézményben végzett tevékenységet, a pedagógiai programot és szervezeti működést úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

Céljaink között szerepel:

- A gyermekek testi és lelki szükségleteinek, valamint mozgásigényeinek kielégítése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igénnyé fejlesztése.
- A gyermekek testi és lelki egészségének védelme, megőrzése, szervezetük edzése.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, stresszmentes és biztonságos környezet megteremtésével és megőrzésével a környezet megóvására irányuló szokások alakítása, melyek a gyermekek testi, lelki és szociális egészségét szolgálják.
- Egészségmegőrzés, egészségvédelem:
- Óvodába lépés előtt az óvónő tájékozódik a gyermekek egyéni fejlettségéről, szokásairól, esetleges allergiás, vagy más állandó betegségről.
- A betegség megelőzésének alapjai: a tisztaság biztosítása, a rendszeres szellőztetés, a higiéniai szokások betartására nevelés, a megfelelő öltözködés.
- A gyermekek testi épségének védelme és a baleset-megelőzés magában foglalja a személyi és tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak folyamatos és tervszerű ellenőrzését, karbantartását, valamint a hibaforrások megszüntetését. Önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveljük a gyermekeket.

Az óvoda mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítanunk a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen:

- a személyi higiéné,
- az egészséges táplálkozás,
- a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szennvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- a bántalmazás megelőzése,
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- a mindennapos, frissítő mozgás, szabad mozgás lehetősége.

Az egészséges életmódra vonatkozó szabályok betartása az intézményben mindenki számára kötelező. Testi egészség önmagában nincs. Testnek, léleknek értelemmel kell épen, összhangban működnie ahhoz, hogy egészséges embernek érezhessük magunkat.

Környezeti nevelés elvei

Az óvodai környezeti nevelés fontosságát, személyiségformáló, szokásalakító szerepét ma már senki sem vitatja, s ezt tekintjük az óvodai nevelés vezérfonalának, s a tevékenységeket (játék, vers, mese, ének, zene, énekes játék, rajzolás, mintázás, mozgás stb.) mintegy gyöngyként erre fűzzük fel. Így lesz komplex egész az óvodai nevelés, így lehet megalapozni az óvodába járó gyerek környezeti tapasztalatait, amelyek később ismeretté, egész életre szóló tudássá alakulnak.

A külső tevékenység megismerése alapozó jellegű, így meghatározó szerepet játszik az egyén környezetkultúrájának alakításában.

A környezet megismerésének fontos területe a környezetvédelem:

- A játék hatásos eszköze, mert e tevékenység közben a gyermek megismeri a környezetet, a valóságot.
- Munkatevékenységekkel szorosan összefüggő feladatokat tartalmaz. Tiszteletre nevel a természetes, épített technikai és a társadalmi környezet iránt.
- Lehetőséget teremt, hogy aktívan, saját cselekedeteinkkel védjük, óvjuk, tegyük szebbé, otthonosabbá környezetünket, de úgy, hogy ezáltal ne sérüljön.
- A környezet ismeretén, megbecsülésén, a természet szeretetén alapul.

Elveink között szerepel, hogy a gyermekek védjék az élő és élettelen környezetet. Szokják meg már kisgyermekkorban a természettudatos magatartást, érezzék, hogy ők is a természet részesei:

- a természet tisztelete,
- az egészség védelme,
- növény- és állatgondozás, megfigyelés,
- közvetlen környezetünk rendjének fenntartása,
- a környezetszennyezés kérdései,
- a tisztaság védelme, a szemét, szemetelés kérdése, hasznos hulladékok.

4.2.2 Az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Programunkban fontos a gyermek korai, óvodáskort megelőző testi-lelki fejlődésének alapos ismerete. Ennek egyik eszköze az anamnézis lap és a családlátogatás. Ezekből információt kapunk az óvodába lépés előtti anya-gyermek és család-gyermek kapcsolatáról, a gyermek élettörténetéről. A későbbiek során napi tapasztalatokkal kiegészítve hasznosítja az óvodapedagógus a gyermek jobb megismerésének érdekében, a fejlesztési feladatok megtervezésében.

Célunk:

- Érzelmi, akarati tulajdonságok kialakítása, erősítése, fejlesztése az óvodapedagógus és az óvodai alkalmazottak példaadásával.
- Óvodánk egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését.
- „Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- Együttműködés az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében.

Feladatok:

- A befogadó, biztonságot nyújtó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése: az óvoda alkalmazottai és a gyermekek közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- A személyes kapcsolatok kialakulásának elősegítése: segíti az óvónő-gyermek kapcsolat pozitív alakulását a személyes beszélgetés, a testközelség és az együtt játszás igényének kielégítése.
- A gyermekek érzelmi és kommunikációs intelligenciájának fejlesztése: az óvónő és a munkáját segítő munkatárs kommunikációs intelligenciájának mutatói a jó beszédpéldát adó artikuláció, a választékos beszéd és a hitelesség (metakommunikáció). A felnőtt kerülje a büntetést, a bírálatot, a kiabálást, a hibáztatást, a panaszkodást. Az óvodapedagógus kivárással, kérdésekkel, a probléma meghallgatásával, a gyerekekkel együtt megoldási módok keresésével, az alternatívák közül való önálló választás ösztönzésével segítse, hogy a gyerekek megtalálják a saját megoldásukat.
- A gyermek megismerésén alapuló óvodai befogadás megvalósítása: rendkívül fontos, hogy az óvodakezdés gyermeknek, szülőnek egyaránt örömmel várt esemény legyen.

Óvodánkban elegendő időt biztosítunk a gyermekeknek a beszokásra, befogadásukra. *A beszoktatásban* egyik, vagy mindkét szülő (testvér is) részt vehet, a gyermek igényei alapján.

Időtartama, módja mindig egyénre szabott, a fokozatosság elvét betartva. Alkalmazkodunk a szülők lehetőségeihez is. A beíratást követően ellátogatnak az óvodába, bekapcsolódhatnak az udvari játékba hosszabb, rövidebb időre, ismerkedhetnek a környezettel, társakkal.

Óvodába lépésük előtt meglátogatjuk a családi körben őket, apró ajándékokkal kedveskedünk, így óvodába lépéskor már ismerősként köszönhetjük egymást. Ezen kapcsolat alapja lehet a gyermek és a nevelő között létrejövő érzelmi kapcsolatnak amely növeli a gyermek biztonságérzetét.

Az óvodába kedvenc játékát, tárgyait magával hozhatja.

Amennyiben lehetőség van rá, a beszoktatást az udvaron, természetes környezetben végezzük, a falusi gyermek ebben a közegben érzi magát nagyobb biztonságban.

Testi érintéssel, ölbeli játékokkal, új játékokkal nyugtatjuk a gyermeket, oldjuk a feszültséget.

A közösségi élet szokásainak kialakítása

- Élményt nyújtó tevékenységek és hatások megteremtése: szeretet, ismeret átadása, befogadás öröme, az öröm és humor együttes megelevenítése, esztétikai élmények, ünnepek, mint az életigenlés, találkozás öröme.
- A közösségi élet biztonsága, nyugalma függ a csoport életét szabályozó szokások alakulásától. Ezek elfogadását segíti a felnőtt minta és a gyerekek fejlődési üteméhez, sajátosságaihoz igazodó egyéni bánásmód. Cél a belső kontroll erősítése a gyerekekben, ez pedig bizalommal, biztatással, az önállóság, autonómia támogatásával alakítható.
- A közösségi együttélést segítő normák: a társ személyiségének, érzelmeinek, tevékenységének tiszteletben tartása, segítség a társaknak, a kisebbeknek, örömszerzés, vigasztalás, együttérzés. Az óvoda és a csoportok hagyományainak kialakítása hozzájárul a gyerekek egymás felé fordulásának erősítéséhez.

A fejlődés várható eredményei:

- Szívesen jár óvodába, megtalálja helyét a közösségben, abban jól érzi magát.
- Képes a többiekhez alkalmazkodni, toleránsan viselkedni, a másikat elfogadni.
- A tevékenységekben képes felnőttekkel és társaival kapcsolatot teremteni, együttműködni, segítséget nyújtani.
- Mások érzelmeit felismeri, saját érzelmeit korának megfelelően kontrollálni tudja.
- A közösségi élet szokásai természetessé válnak.
- A csoport szokás- és szabályrendszerének ismeretét a magatartásában is érvényesíti.
- Konfliktushelyzetet mindkét fél számára elfogadhatóan, viszonylag önállóan old meg, szükség szerint felnőtt segítségét kéri.
- A felnőtteket és munkájukat tiszteli.
- Korának megfelelően kialakult a felelősségérzete, képes egyszerű döntések önálló meghozatalára.
- Ismeri és betartja az udvariassági szokásokat, érkezéskor, távozáskor köszön.

4.2.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő

környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

Az értelmi nevelés változatos tevékenységeken keresztül, elsődlegesen a gyermek játéka által valósul meg. Az értelmi fejlesztés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és kommunikáció alakulásával. A gyermekek ismeretszerzésének és képességfejlődésének alapfeltétele a sokféle tevékenységi lehetőség, az óvónők gyermekismerete, szituációérzékenysége, módszertani gazdagsága.

A kommunikáció és metakommunikáció elválaszthatatlan egymástól, a jelzések kiegészítik, helyettesítik, mélyítik vagy semlegesítik a szóbeli közlést. Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy az óvodapedagógus személyes példájával (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés) kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönözze a gyermekek közötti kommunikációt, teremtsen lehetőséget a monologikus beszédre, ennek fejlesztésére, bővítse szókincsüket, gazdagítsa metakommunikációs ismereteiket (pl.: érzelmeket jelző gesztusok, arckifejezések, testtartások).

Célunk:

- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése.
- Kognitív képességeik fejlesztése.
- A beszédkezdés felkeltése és fenntartása.
- A beszédhallás és szövegértés fejlesztése.
- Kapcsolatfelvétel támogatása, az információ eljuttatásának segítése a másikhoz, verbális és nonverbális eszköztár kialakításával.

Feladatok:

- Változatos tevékenységek szervezése, biztosítása, a gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére építés.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása.
- A természet és a társadalmi környezet jelzéseinek, nonverbális közléseinek megláttatása, megismertetése.
- A gyermekek fejlődésének egyéni nyomon követése, a szükséges fejlesztési feladatok tervezése és beépítése a gyakorlatba.

A gyermekek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek – érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség – fejlesztése. Ezek legfőbb színtere a játék és a mozgás.

A gyermekek fejlődésének segítéséhez a differenciálás és a sokféle tevékenységben megvalósuló tanulási forma kihasználása szükséges:

- Az utánzásos, modellkövető tanulás (szokásalakítás)
- A spontán, játékos tapasztalatszerzés (próba-szerencse tanulás)
- A tevékenykedés és a szóbeliség összekapcsolása
- A gyermeki kérdésekre épülő ismeretszerzés
- Az óvónővel való együttműködés, az irányított megfigyelés, tapasztalás
- Különböző problémamegoldások a tevékenységek során
- Az óvónő által indított tevékenységek

A spontán kommunikációs helyzetek kihasználása.

Az óvónő kísérelje figyelemmel a gyermekek beszédészlelési és beszédmegértési szintjét. Az idejekorán felismert beszédzavarok, hibák esetén a szülővel és az érintett szakemberekkel együttműködik (logopédus, fejlesztőpedagógus).

A kommunikációs képességek fejlődésének elősegítése az anyanyelvi játékok felhasználásával, mely a szavak játékanak örömezésén túl sikerélményhez juttatják a gyerekeket. Formái:

- A beszédkésztség fejlődését segítő játékok: szókincsbővítő, szókereső játékok.
- Beszédtechnikát fejlesztő játékok: légző, artikulációs, hangadó, hangutánzó játékok.
- A kifejező beszéd kialakulását elősegítő játékok: hangsúly, tempó, hangerő, ritmus gyakorlását szolgáló játékok.
- Beszédmegértést segítő játékok: a belső hallást és a fonémahallást fejlesztő játékok.

A fejlődés várható eredményei

- Érdeklődése sokoldalú, elemi ismeretei vannak önmagáról és környezetéről.
- Keresztcsatornák működése korának megfelelő.
- A testséma kialakult, téri tájékozottsága fejlett.
- Megjelenik a szándékos figyelem.

- Gondolatait érthetően ki tudja fejezni, képes meghallgatni és megérteni másokat.
- Helyesen, tisztán, érthetően beszél.
- Jól használja a metakommunikációs eszközöket.
- Ismeri és használja az udvariassági szavakat.
- Tud szemkontaktust teremteni és tartani.
- Bátran, szívesen kommunikál társaival és a felnőttekkel.

A személyiségfejlesztést biztosító tevékenységek

A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általa fejlődnek. A gyermekképünkben és óvodaképünkben megfogalmazott elvek megvalósítására építettük fel komplex módon az óvodai tevékenységeket.

Ez rendszer egységbe foglalja, integrálja a személyiség fejlődésében meghatározó tevékenységformákat, a játékot, a tanulást és a munkajellegű tevékenységeket. A tevékenység, az aktív személyiség megnyilvánulása, az óvodáskorú gyermek szükségletinek kielégítője összekötő szál a belső világ és a külső környezet között. A tevékenységben, annak minőségében tükröződik a gyermek fejlődése, miközben az eredményes cselekvések, műveletek visszahatnak a belső feltételek alakulására. A önkifejezés, a kontaktusteremtés, kapcsolattartás fontos eszközei a tevékenységek, amelyek az óvodáskorban a cselekvésre, manipulációra, a közvetlen szenzomotoros tapasztalásra épülő értelmi aktivitást is magukba foglalják. E szemlélet alapján a gyermekek természetes életterében zajló és szervezendő tevékenységek, cselekedtető helyzetek szolgálják a fejlődést és a fejlesztést.

A gyermekek szabadon rendelkeznek az eszközökkel és a nyersanyagok felhasználásával. Szükségeiknek megfelelően gazdagíthatják az eszköztárat. Kevesebb kész eszköz, több kreativitásra serkentő anyag áll a gyermekek rendelkezésére. A gyermekek öntevékenyen rakják el az eszközöket, ha már nem használják. A csoportszobában több napon át folytatódó játékban – a terem nagyságától függően – megőrzik a kialakított tereket, építményeket. Az eszközök elrakása elsősorban a művészeti tevékenységeknél szükséges (festékek stb.).

Ez a rendszer a szabad játék és az óvodapedagógus által felajánlott, választható tevékenységek színtere, a gyermekek természetes élettere.

Céljaink között kiemelten szerepel a kultúraátadás, mely a gyermek természetes megnyilvánulásaira építve (játék és mozgás) örökíti át az örök emberi értékeket.

Komplexitását épp ezért elsődlegesen a küldő világ megismerésén keresztül biztosítjuk. Ebben a folyamatban az óvodapedagógus kiindulópontnak tekinti a természeti és társadalmi környezetből szerzett gyermeki tapasztalatokat, hiszen a környezet a fejlődés forrása. Ezekre a tapasztalatokra építve, és új élményekkel, ismeretekkel bővítve juttatja el a gyermeket magasabb szintre.

4.3 Játék

A játék az óvodás korú gyermek legjellemzőbb megnyilvánulása, az iskola előtti kor legfontosabb, legjobban fejleszthető alaptervékenysége, nevelési eszközök, módszerek szervezeti keretének formája. Az önkéntesség, a spontaneitás, az örömelemény, az aktivitás jellemzi, és a pszichikumot, kreativitást erősíti, fejleszti.

A játék elválaszthatatlan a fejlődés egészétől. Ebben zajlik le tapasztalataik, önismereteik, élményeik feldolgozása. A játékban érvényesüljenek azok az érzelmi hatások, amelyek a társas magatartásukat befolyásolják. Formálják a környezetben élő felnőttről alkotott véleményük kialakítását. Segítik a szociális magatartásukat alakító modellek követését, a példaképek választását.

Elválaszthatatlan a kognitív fejlődéstől, a mozgástól, a világgép és a tudat kialakulásától. A testséma, az én megismerése, a percepció, a gondolkodás, azon belül a fogalmi gondolkodás és a beszéd folyamatok fejlődése a játékba ágyazódik. A külvilágból és belső világából származó tagolatlan benyomásait a gyermek a játékában tagolja. A játék által követhetővé és megfigyelhetővé válnak az érési, fejlődési folyamatok, minőségi ugrások a gyermek személyiségében. Ezért is tekinti a programunk a játékot a tanulás elsődleges keretének.

Célok:

- Megfelelő feltételek biztosításával, a gyermeki szabadság, önállóság tiszteletben tartásával a gyermekek vágyainak, ötleteinek kibontakoztatása.
- A játék közben tapasztalatok, élmények többszöri átélésével önmaguk, a tárgyi világ és az emberi kapcsolatok megismerésének elősegítése.

Feladatok:

A szabad játék túlsúlyának érvényesülését a gyermeki tevékenység folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja.

Az óvodapedagógus biztosítja a gyermek számára az önállóságot, szabadságot a játéktevékenység, játékeszköz, játszóhely, társak kiválasztásában, gyermeki elképzelés megvalósulásában. Az óvónő jelen van a tudatosan kialakított játékfeltételek tervezésével, szervezésével: napirendben, szokásalakításban, élmény- és tapasztalatszerzésben. Ez lehetséges direkt (közvetlen) és indirekt (közvetett) módon.

A játékhoz szükséges optimális feltételek biztosítása: A játék feltételeinek átgondolt kialakítása az óvónő feladata, melynél figyelembe kell vennie a gyerekek életkori, egyéni sajátosságait, fejlődésük jellemzőit, a gyermekcsoport összetételét (fiúk, lányok aránya), a gyermeki játéktevékenység sajátosságait és a környezeti adottságokat.

Nyugodt légkör

A nyugodt, biztonságérzetet keltő légkör – melyben a gyermekek szabadon szervezik játékukat, önállóan választják hozzá a TÁRSAT, HELYET, ESZKÖZT. Szeretetteljes légkörben könnyebb egymás elfogadása, a TOLERÁNS óvónői minta példaértékű. Az óvodába kerülő gyermek első játszótársa az óvónő. A derűs légkör feltételeként értékeljük az óvónő magatartását, viselkedését.

Hely biztosítása

Inger-gazdag, cselekvésre inspiráló, a gyermek kíváncsiságát felkeltő, esztétikus, harmóniát, rendezettséget sugárzó környezet alakítása.

A csoportokban lévő játéklehetőségek:

- nagy szőnyeggel borított tér – építéshez, konstruáláshoz, mozgásos-, dalos játékokhoz,
- nyugodt sarkok – könyvnezegetéshez, bábozáshoz, dramatizáláshoz, zenéléshez
- trapéz asztalok – barkácsoláshoz, terepasztalok építéséhez
- igény szerint tagolható tér – kuckók kialakításához, szerepjátékhoz,
- babaszobai játékok helye
- matematikai, értelem fejlesztő játékok asztala

Az udvar állandó játéklehetőségeit az évszaktól függően lehet kihasználni (udvari mászóakák, erőd, fészekhinta, mérleghinta, falovacskák, mókuserék, homokozó). Az időjárásnak megfelelően bővíthetők a kinti lehetőségek: szánkózás, rollerezés, kerékpározás, labdajátékok, különböző mozgásos játékok feltételeinek biztosításával. Az udvar téralakítása,

térberendezése akkor a leggazdagabb, ha jó idő esetén a csoportban lévő összes tevékenységi lehetőség feltételei kikerülhetnek, a gyerekek aktuális választásának megfelelően.

Idő

A gyerekek a délelőtt elkezdődő játékot nemcsak délután, hanem akár több napon és héten keresztül is játszhatják, mindaddig folytatódhat, amíg a gyermeknek élményt, örömet ad. Programunk a gyermeki játéktevékenységet tekinti a gyermeki tanulás szinte kizárólagos közegének. Jelentőségénél fogva a napirendben is erre kell biztosítani a legtöbb időt. A folyamatos, rugalmas óvodai napirend hosszú, egybefüggő időt ad a gyerekeknek játékra.

Játékeszköz

A játékeszköz sokfélesége, sokszínűsége hozzájárul a gyerekek játékának alakulásához, kibontakoztatják, gazdagítják elképzeléseiket, befolyásolják a gyerekek fejlődését.

Az óvónőnek fontos ismerni a különböző eszközök fejlesztő hatását.

Az óvodás korban megjelenő játékfajták kibontakozásának segítése

- A gyakorló játék
- Az építő-, konstruáló játék
- A barkácsolás
- A szimbolikus szerepjáték
- A bábozás, dramatizálás
- A szabályjáték

A fejlődés várható eredménye

- Örömmel, önfeledten játszik, képes élményeinek eljátszására.
- Képes egyéni ötlet vagy élmény alapján építeni, konstruálni, építmény lemásolására képes.
- Szívesen vállal szerepet.
- A gyermek játéka témájában, tartalmában gazdag, színes, elmélyült, játékában kitartó.
- Kitartóan képes játszani, társaival együttműködve, betartja a társas viselkedés elemi szabályait.
- Szabályjáték során betartja a szabályokat, másokat is figyelmeztet a szabály betartására.
- Egészséges versenyszellemben tevékenykedik.

- Problémahelyzetekben kreatív megoldásokra törekszik.
- A szerep- és a szabályjátékokon kívül szívesen és önállóan barkácsolnak, báboznak, dramatizálnak.

4.4 Verselés, mesélés

Cél:

- Irodalmi élménynyújtás az igényesen, megfelelően kiválasztott irodalmi műveken keresztül, a magyar kultúra értékeinek átörökítése.
- A gyermek mindennapjaiban legyen jelen a mesehallgatás, mondókázás.
- A biztonságos önkifejezés megalapozása saját mese, vers, ezeknek

Feladatok:

- Elsősorban a magyar népi, illetve műalkotásokból választás, és ezen túl mai kortárs irodalmi művekből.
- A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.”
- Az irodalmi anyag segítségével a környezet szeretetére nevelés.
- A gyermek élményeinek szorongásainak „sajátos világképek feldolgozása. Pozitív személyiségjegyek megerősítése, kialakítása.
- Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.”

Mesélés

A mesék mozgásba hozzák a gyermek képzeletét, megbékítik félelmeikkel, erősítik önbizalmukat, pihentet, szórakoztat, segít az élmények feldolgozásában, igazságot, bölcsességet, erkölcsi hitvallást fejez ki.

Éppen ezért bátran kérdezzenek, meséljenek, hogy képesek legyenek szorongásaikat leküzdeni és megszabaduljanak gátlásaiktól. Feladatunk, hogy ebben bátorítsuk, segítsük őket.

A jó mese és gyermekvers, hangzásban, ritmusban, hangulatban, képi erőben messze felülmúlja a hétköznapi beszédünket. A mesék cselekménye egyszerű, érthető nép és műmesék, állatmesék, láncmesék. A mesékben előforduló ismétlések, alliterációk szerepe a meseélményt gazdagítja.

Az óvónő a nap folyamán bármikor mesélhet a gyerekek kérésére, illetve egy kedvező szituációhoz kapcsolódva. Ösztönözze a gyermeket önálló mesemondásra. A rendszeres mesélés segíti a gyermek szókincsének bővülését, kifejezőképességének fejlődését.

Verselés

A vers a beszéd zenei elemeire épül. Benne a játék, szöveg, dallam, mozgás, ritmus és hangulat megbonthatatlan egységet alkot. Népünk hagyományait, a jeles napok szokásait őrző versekből válogatunk különböző nyelvtöröket, találós kérdéseket, népi mondókákat, rigmusokat, népi játékokat.

A gyerekek beszéd tisztaságának fejlődését elősegítik a különböző népi mondókák, nyelvtörökök. Az óvónő a spontán alakuló és az általa teremtett helyzeteket használja ki a mondókák, versek, ringatók, lovagoltatók eljátszására, megismertetésükre, gyakorlásukra. Ismerjen az óvónő sok mondókát, verset. Sokat beszélgessen a gyerekekkel, hallgassa meg őket. 5-6 éves korban a versanyagot gazdagítjuk, tréfás, humoros mondókákkal, találós kérdésekkel, felelgetőkkel, csúfolókkal, Megismerkedünk közmondásokkal, melyeket a környezetünk gyakran használ. Tervezünk lírai verseket, mert a gyermekek már megértik a költői képek érzelmet kifejező erejét

Bábjáték

Sok lehetőséget nyújt a gyerekek kreativitásának kibontakoztatására. A bábok életre keltve mondhatják el vágyaikat, sérelmeiket, véleményüket az őket körülvevő világról. A bábozás a társas kapcsolatok többféle variációját teremti meg, számtalan készség kialakulását, fejlesztését segíti elő. A bábozás során eljátszhatnak a gyerekek ismert mesét, annak átalakított változatát más szereplőkkel vagy más helyszínen, és improvizált történetet is.

Dramatizálás, szituációs játékok, drámajátékok

A dramatizálás fejleszti a gyerekek szókincsét, beszédképességét és előadásmódját, az egyre finomabb nagymozgásukat, saját testükről alkotott képüket. A gyerekek fokozatosan jutnak el az utánozó játéktól a rögtönzött játékon át, az önálló alkotó játékig. Játékkedvüket fokozza, ha a díszletek és jelmezek készítésében részt vesznek.

A drámajáték csak akkor fejt ki hatását, segíti a gyermek önkifejezését, ha nyugodt, oldott, önkéntes gyermeki részvételen és örömet adó együtt játszáson alapul. A zene jól összekapcsolható a gyerekek önkifejezését fejlesztő drámajátékokkal. A gyermekek fejlettségét figyelembe véve az anyanyelvi és a drámajátékok három éves kortól alkalmazhatók.

Szituációs játékkal lehetőség nyílik a mindennapi valós helyzetek eljátszására, élmények, problémahelyzetek feldolgozására. A játék folyamatában a gyerek egy másik személy helyébe képzelheti magát, megvalósíthatja elképzeléseit egy fantázia szituációban.

Olyan szituációkat teremtsen a pedagógus, ahol a gyermekek saját érzelmeiket kifejezhetik, és lehetőségük van megtapasztalni másokét is. A valódi beleélés, a saját élmény akkor jön létre, ha az óvónő szeret és tud játszani, oldott légkört teremteni, kreatív módon improvizálni.

A könyvek használatának, megbecsülésének alakítása. Szervezzon az óvónő a nagyobb gyermekek részére könyvtárlátogatásokat.

Óvónői feladat közé tartozik a mesélés szerepének megismertetése, irodalmi művek ajánlása családok számára. Óvodai faliújságunk ebben segítséget nyújt a szülőknek.

Az irodalmi anyag segítségével a környezet szeretetére nevelés.

A megfigyelt természeti jelenségekhez, tartalmilag, hangulatilag kapcsolódó versek elmondásával fokozzuk, elmélyítjük az élmény hatását. Az állatokról, megmagyarázhatatlan, a gyermekek által meg nem értett természeti jelenségekről mondott meséink, verseink, tréfás mondások segítségével a szorongásaikat oldani tudjuk.

A természet megszerettetéséhez az érzelmi alapot az irodalmi művekkel teremtjük meg. A társadalmi jelenségekről, emberi kapcsolatokról, szemléletes és művészi képet közvetítünk a mesékkel.

A mese-vers tevékenység szervezése.

A kiscsoportban a beszoktatás idején lovagoltatókkal, dúdolókkal, ujj-játékokkal kerülünk testi közelségbe a gyermekekkel.

A hét folyamán mindkét csoportban tervezünk, a mesesarokban, megfelelő hangulati előkészítéssel, ráhangolással mesét, legalább 2 alkalommal.

A délutáni pihenés idejére tesszük általában a folytatásos meséket, a meseregények olvasását. A szabad játék közben, minden nap mesélünk, ha kéri a gyermekek, kisebb, nagyobb létszámú csoportnak, vagy egyénileg. A meséhez a szereplőkről, a helyzetekről, képet, síkbábót, táblai rajzot használunk a kisebbek csoportjában, melyek nem megkötik, hanem segítik a gyermekek fantáziáját. A mese ismétlésénél használjuk általában.

A vershallgatás, tanulás folyamata az alkalom, az élmény függvénye. Általában a természetben, eseményekhez, megfigyelésekhez, ünnepekhez kapcsolódva mondjuk el a helyszínen először a verset. Gyakorlása, mondogatása játékhelyzetekben, az élmény újraélésében történik, vagy szerzett, játékos *tanulási* helyzetekben (pld: színházas játék, Ki mit tud?)

A fejlődés várható eredménye:

- Örömmel várja a mesélést, mesekezdeményezésen szívesen részt vesz.
- Emlékezetében megtartja az egyszerűbb mesefordulatokat,
- Képes meséket alkotni, történeteket elmondani, és az elkezdett történetet fantáziája segítségével folytatni tudja.
- Képes a folytatásos mese szálait felidézni, epizódjait összekötni.
- Szívesen nézeget képeskönyvet, és ezt megbecsüli, vigyáz épségére.
- Szívesen mond verseket, mondókát, sokat ismer, szívesen bábozik, dramatizál ismert meséket. Kitalál történetet, kreatívan improvizál.
- Csökken a TV-vel, DVD-vel, hangkazettával történő mesehallgatások száma a szülői mesélés gyakoriságának arányában.

4.5 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Óvodánkban az éneknek, zenei nevelésnek mindenütt helye van: a hétköznapiakban és az ünnepeken is. Hétköznapiakon a játékban – mondókákkal, népi gyermekjátékokkal (dalos

játék). A zenei anyanyelv alapozása szoros kapcsolatban van a nyelv kifejező gyakorlásával. A magyar zenei nevelés szilárd alapja a közös ének.

Fontos, hogy több mozgáshoz, játék helyzethez kapcsolódó dalos játék és kevesebb játék nélküli, évszakhoz, ünnepekhez kapcsolódó ének alkossa a zenei nevelés dalanyagát.

Az óvodai zenei nevelés egyrészt a gyermekek spontán kezdeményezéseire, másrészt az óvónő ötleteire épül. Az egymásra épülő, komplex formában megjelenő zenei tevékenységek mellett sok lehetőség van az alkalomszerű helyzetek kihasználására (hangulat felkeltése egy-egy gyermek érzelmi állapotának befolyásolására, várakozási idők kitöltésére, gondozási műveletek közben, napirendek közötti átívelésre).

Cél:

- A környezet hangjainak megfigyelése, ölbeli játékok, énekes játékok, népi gyermekdalok, mondókák – a zenélés nyújtson örömet a gyermeknek.
- A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadásra való képesség megalapozása.
- A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének, harmonikus, szép mozgásának fejlesztése.
- A szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népi gyermekdalok, a népi játékok, táncok, és hangszerek megismertetése által.

Feladatok:

- Az óvónő örömmel vesz részt a közös éneklésben, énekes játékokban, maga is élvezi a tevékenységet.
- Éneklési készség és a harmonikus szép mozgás alakítása.
- A játékok hangulatának megteremtéséhez olyan eszközöket biztosít, melyek motiváló hatásúak, élményt előhívók, esztétikusak.
- Zenei fogékonyság megalapozása saját hangszerjátékkal.
- Énekes népi játékok válogatása: szüreti multság, betlehemes, farsangi állatalakoskodók, lakodalmas, Víz, pünkösdőrlő stb.
- A gyermek zenei kreativitásának alakítása az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotásokkal.
- Dalanyag megfelelő kiválasztása

Képességfejlesztés tartalma az egyéni fejlettség függvényében

A zenei anyagot az énekes népi játékok és a kortárs művészeti alkotások közül igényesen válogatjuk az évszakok változásainak és a gyermek életkori sajátosságainak, fejlettségének megfelelően. A zenei anyag fontos eszköze a gyermek zenei képességeinek / ritmus, éneklés, hallás, mozgás/ és zenei kreativitásának alakításában. Az énekes játékokat, dalokat örömmel, igazi élménnyel, sokszor ismételve, játsszuk. Minden zenei készség és képességfejlesztés az éneklésen alapul, melynek legfőbb formája az élvezetes, minden résztvevő számára élményt nyújtó énekes játék.

A kisebbeknél az érzelmi biztonság megteremtését tartjuk a legfontosabbnak, ezt szolgálják az ölbeli játékok, höcögtetők, lovagoltatók, tenyérjátékok. A spontán mondókázás és énekelgetés alkalmával érzékeltetjük az egyenletes lüktetést, illetve megteremtjük annak gyakorlásának lehetőségét. Megismertetjük őket a zenei alapfogalmakkal és különböző hangszerekkel.

A nagyobbaknál az egyenletes lüktetés mellett érzékeltetjük a dalritmust, bonyolultabb énekes játékokat játszunk. A zenei fogalmakat már differenciáltan érzékelik. A gyermekek hallásfejlődését alakítjuk a megfelelő hangkészletű, hangterjedelmű és hangmagasságú dalokkal. A dalok, mondókák ritmusával, kitalált játékos mozdulatokkal fejlesztjük a gyermekek ritmusérzékét, dalos játékaink pedig szebbé, összerendezettebbé teszik a gyermekek mozgását, fejlődik tér és formaérzékük.

A gyermekek bontakozó zenei ízlését formáljuk a zenehallgatással, mely más-más érzélem átélésére ad alkalmat, s egyben tovább mélyíti a gyermek-felnőtt közötti kapcsolatot. Mindezek megvalósításához követhető modellt nyújtunk, mintát a dalok szép előadásában, azok élvezetében.

A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei készségfejlesztő játékokkal: Az énekes játékok szövegét tagoltabban, jól artikulálva, lassúbb tempóban ejtjük, szebben hangsúlyozzuk, mint ahogy a hétköznapi nyelvben mondjuk a szavakat ezáltal a gyermeknek időt adunk jól megfigyelni és szájról is leolvasni a szöveget. A beszéd-készség fejlődését a zenei tevékenységek során is elősegítjük, hatunk a gyermek értelmi fejlődésére. A szövegben olyan nem mindennapi használatú szavak is előfordulnak, amelyek a szókincsüket gyarapítják.

A fejlődés várható eredményei

- Szívesen hallgat zenét, örömmel játszik dalos játékokat.
- Korához, adottságához mértén tisztán énekel. Bátran, akár egyedül is.
- Közben megtanulja, gyakorolja a játékszabályokat, szabálytudata is fejlődik.
- Mozgása esztétikus, képes az egyenletes löktetést érzékeltetni, ritmust követni.
- Fejlődik zenei hallása, ritmusérzéke, aktivitása.
- Új szavakat, népi kifejezéseket ismer meg, így fejlődik, bővül szókincse.
- Felismeri néhány hangszer hangját, és maga is képes hangszerek megszólaltatására (dob, cintányér, triangulum).

4.6 Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A vizuális nevelés komplex, összetett nevelési terület, az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat, beépül a mindennapos tevékenységek folyamatába, s nem pusztán egy tevékenységi területre szűkül le. A vizuális nevelésen belül résztvékenységnek tekinthetjük az alkotó-alakító tevékenységet, amely ugyanúgy alaptvékenysége a gyermeknek, mint a játék.

A rajzolás sikerélménye hasonlíthat egy konstruktív munkavégzés öröméhez, a „megcsináltam, jól csináltam” érzéshez. A jól sikerült forma, motívum ismételtetésénél ez nagy szerepet játszik.

Cél:

- Érdeklődés felkeltése a vizuális tevékenység iránt, érzelmek, gondolatok vizuális megjelenítése.
- Az esztétikai érzékük, szép iránti fogékonyságuk alakítása a világra, emberek készített alkotásokra való örömteli rácsodálkozással.
- Alkotás örömének megtapasztalása.
- Finommotorika fejlesztése, a helyes ceruzafogás elsajátítása, térbeli tájékozódás, szín- és formavilág gazdagítása.
- Különböző anyagok, változatos technikák megismertetése.

Feladatok:

- „A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.”
- Életkoruk és egyéni képességeik figyelembevételével vizuális ismeretük segítése.
- A vizuális megismerés-, látásnevelés: Az óvodapedagógus vezesse el gyermeket a látás művészetére. Minél több és változatosabb látványélményhez kell juttatni a gyermekeket – az egyszerű odafordulástól az ámuló csodálkozásig, a rácsodálkozástól a vizsgálódásig – ahhoz, hogy képesek legyenek a befogadásra és az alkotó hozzáállásra.
- Azt kell elérnünk, hogy a gyerekek vágyat érezzenek érzelmeik, gondolataik, élményeik képi-plasztikai kifejezésére, az alkotó-alakító tevékenységre, környezetük esztétikus formálására, alakítására. A gyermek érzéseit, élményeit, melyeket szóban alig vagy még egyáltalán nem tud megfogalmazni, a számára egyik legnyilvánvalóbb módon közvetíti felénk a rajzokon, alkotásokon keresztül.
- Az ábrázoló tevékenységek iránt kevés érdeklődést mutató gyermekeket az óvónő érdekes témával, eszközzel, technikával igyekezzen motiválni. Vegye figyelembe ezt az óvónő, és a fiúk számára is biztosítson vonzó tevékenységi lehetőségeket.
- A művészet, magyar népi művészet és a művészeti alkotások megszerettetése.
- A népi kismesterségekkel való megismerkedés, a közvetlen tapasztalás és az élményszerzés olyan ismeretekhez juttatja a gyermeket, amelyből megtudja, hogyan készíthetők el környezetünk tárgyai, eszközei (szóttések, kelmefestés, agyagedények, vesszőből kerítés, mézeskalács, nemezbutlehem, népi hangszerek stb.).

Feltételek megteremtése

Idő

A rajzolás, mintázás, kézimunka tevékenységeit a gyerekek a nap folyamán önállóan választhatják, és annyi időt tölthetnek vele, amennyihez kedvük van. A szabad játék adta kőtetlen légkörben a gyermekek szívesen tevékenykednek, alkotnak. Az óvónő együtt örüljön a gyerekekkel felfedezéseiknek, egyéni megoldásaiknak, az alkotókedvet ötleteivel, javaslataival, egy-egy inspiráló eszközzel segítheti.

Eszköz

Fontos a jó minőségű, a gyerekek által könnyen megfogható, használható eszközök biztosítása. A természetes anyagok elsődlegessége, felhasználási lehetőségük sokszínűsége formai és technikai tapasztalatszerzést biztosít. A természetben talált anyagok átlagtól eltérő, érdekes, újszerű formájukkal megindítják a gyermeki képzeletet, így megmunkálásuk során a gyerekek fokozatosan élik át a valódi alkotás örömét. Az eszközök a gyermekek számára mindig elérhetőek, a közeli polcraól kedvük szerint válogathatnak. Az eszközök biztonságos kezelését minden gyermekkel, életkori sajátosságait figyelembe véve sajátíttatjuk el, figyelünk a megfelelő egészségügyi (kézmosás) és viselkedési szokásokra (ollóhasználat). A festés, rajzolás, mintázás, kézimunka helyét, idejét, eszközfeltételét a szabadban is biztosítjuk a gyermekek számára (homok, aszfaltrajz).

Hely

Az alkotó tevékenységhez az asztalainkat az ablak előtt helyeztük el, ahol természetes fény éri őket. Csendes, nyugodt helyen lévő 6 személyes, körbe ülhető hatszögletes asztaloknál végezzük a tevékenységeket.

Az eszközök, anyagok elhelyezése nyitott polcokon, kosarakban és más tárolókban célszerű, hogy a gyerekek könnyen elő tudják venni ezeket. A csoportszoba, öltöző, mosdó, folyosó és udvar esztétikumának alakítása, fenntartása során az óvónő formálja a gyermek ízlését, környezettudatos szemléletét.

Ábrázolási tartalmak és technikák a korcsoportok függvényében.

A kisebbek firkálás, gyurkálás, építés közben ismerkednek az anyagokkal, a rajzolás, mintázás eljárásaival az eszközökkel ahol tapasztalatokat szereznek.

Az óvodába érkező gyermekek számára mintegy „felkínáljuk” a kifejezés lehetőségét, valamint kellő gyakorlási lehetőséget biztosítunk számukra.

A képalakítást megjelenítjük festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, nyomattal.

Képalakításuk útját a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák egymáshoz rendelésének próbálgatása jellemzi.

Gyurmázás, agyagozás alkalmával tapasztalatokat szereznek alakíthatóságról, formákról nyomkodás, simítás, sodrás, ütögetés stb. során.

Építgetés folyamán megismerkednek formákkal, alakzatokkal, azok tulajdonságaival.

Később folyamatosan kihasználják a téri lehetőségeket is. Különös hangsúlyt fektetünk a gyermekek önkéntességére, az élményeikhez kapcsolódó egyénileg választott témák

kifejezésére. A vizuális és tapintási tapasztalatok gazdagítása érdekében gyűjtünk apró tárgyakat, terméseket, melyeket válogatnak a gyermekek, valamint felhasználjuk őket tevékenységeinkben.

A nagyobbak alkotó-alakító tevékenységét folyamatosan bővítjük a szükséges eszközökkel. (textil, fonal, gombok). Segítjük őket abban, hogy élményeiket, elképzeléseiket szándékos képalakító tevékenységek közben fejezzék ki, melyekhez igyekszünk megfelelő és változatos technikákat találni. (szövés, karcolás, linóhenger).

Emberábrázolásuk fokozatosan fejlődik, egyre részletezőbb, kifejezőbb lesz. Képesek egyszerű mozdulatokat, történeteket, összefüggéseket megjeleníteni. Megjelennek a térbeliség próbálkozásai.

Plasztikai alkotásaik finomabb kidolgozásúvá válnak, a részformák egyre tagoltabbak lesznek. Az elkészített figurákat képesek kompozícióba rendezni, s ehhez felhasználják a terméseket, különféle természetes anyagokat.

Az építőjátékokat változatosan képesek alkalmazni, újabb építményeket, formacsoportokat hoznak létre. Tapasztalatokat szereznek a tárgyak térbeli helyzetéről, a formák egymáshoz rendelésének egyszerűbb és bonyolultabb viszonyairól. Az ismert technikák mellett újabb elemeket és anyagokat is megismertetünk gyermekeinkkel (origami, montázs készítés, varrás, képalakítás magvakból). Játékunk tartalmassá tétele érdekében az ahhoz szükséges kellékeket, bábokat elkészítik.

Igényt alakítunk ki az ajándékkészítéshez – ünnepekhez kötötten valamint szülei részére és egymás között is. A nagyobbak számára a műalkotásokkal való találkozásokat folyamatosan készítjük elő. Megfigyeljük a szűkebb és tágabb környezetünkben található esztétikus jelenségeket. (Épületek, természetes anyagok szépsége, óvodakert, évszakok színei).

Lehetőséget biztosítunk egymás alkotásaiban való gyönyörködésre, rávilágítunk a szépre, beszélgetünk róla, megmutatjuk a szülőknek. Igényt alakítunk ki az alkotásra az önkifejezésre és a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Múzeum látogatást szervezünk. Megtekintjük a bereki festő és alkotótáborban készített munkákat. Az alkotó gyermek számára maga a tevékenység s ennek öröme a fontos, nem pedig az eredmény. Mi óvónők is magát a gyermeki tevékenységet értékeljük. Értékelésünk során szem előtt tartjuk az egyéni fejlettséget, mindig apozitívumot emeljük ki az ösztönzés szándékával.

A gyermekek valamennyi alkotását értéként kezeljük, gyűjtjük őket minden gyermek számára névvel, fényképpel, jellel ellátott dobozban. Gyermekeink munkái láthatóak a Bereki Alkotókezek kiállításon.

A vizuális nevelés személyiségfejlesztő hatása, gazdagon mutatkozik meg az értelmi képességek formálásában.

- Látás fejlesztésével gazdagítja az érzékelést, a formák, méretek, tárgyak elhelyezkedése fejleszti a tér észlelésének képességét.
  - Emlékezetét fejleszti a megjelenítés tárgyával kapcsolatos emlékképek felidézésével.
  - A megfigyelt és elképzelt jelenségek újraalkotásával formálja a képzeletet.
  - A gyermek önkéntelenül is felfigyel, rácsodálkozik a szépre, az óvodapedagógus segítségével így az önkéntelen figyelem és szándékos figyelem együtt fejlődik.
  - Problémamegoldó képesség fejlődése biztosított az anyaggal való ismerkedés során amikor elront és újrakezdi.
  - Az akarati élet fejlődése is nyomon követhető, amikor a tevékenység határozott célt kap, s eközben alakul a feladattudat, feladattartás.
  - A gyermeki kreativitás fejlődik az alakítgatás során.
  - A rajzolás, plasztikai munkák mind segítik a kéz finommozgásának fejlődését, tökéletesedését s ezzel a szenzomotoros koordinációt az érzékelés és a mozgás összerendeződését. E funkció megfelelő fejlettsége előfeltétele az iskolai írástanulásnak. Az ábrázoló tevékenységek integrálódnak a mindennapi játékokban.
- Mikro csoportos kötetlen formájú tevékenységet egyszer-kétszer szervezünk, ahol a gyermekek az ajánlott eszközfeltételekkel, esetenként ajánlott témákban megvalósítják elképzeléseiket. A témák kapcsolódnak a környezeti nevelés témáihoz.

A fejlődés várható eredményei

- Képes rácsodálkozni a világ szépségére, esztétikus látványára, képes esztétikai véleményt mondani.
- Szereti maga körül a harmóniát, a szépet, szívesen díszíti a környezetét. Alkotás közben ügyel környezetére és saját maga, munkája tisztaságára.
- Sokféle ábrázolási technikát ismer, különböző anyagok tulajdonságairól, alakíthatóságáról széleskörű tapasztalatai, ismeretei vannak, bátran és szívesen használja azokat.
- Ábrázolása során kitartó, akár több napon keresztül is képes munkálkodni.

- Képi és plasztikus alkotása részletező, térrendezése komponált, színvilága gazdag, egyedi.
- Megfelelő a finommotorikus képessége, nem görcsös, biztos a vonalvezetése. Szem-kéz mozgása összerendezett, helyesen fogja és használja a ceruzát, ecsetet, ollót.
- Vizuális észlelése, megfigyelése, emlékezete, térlátása korának megfelelő.

4.7 Mozgás

Az óvodás kor elsősorban a természetes mozgások, a nagymozgások tanulásának, az első mozgáskombinációk kialakulásának kora. A mozgás fejlődése a végrehajtás minőségének, pontosságának, gyorsaságának alakulásával a finommozgás felé halad.

Cél:

- A természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgásigény kielégítése és a mozgás megszerettetése.
- Egészséges életmódot erősítő tevékenységgé váljon a rendszeres mozgás,
- A mozgásszint fejlesztése, a mozgástapasztalatok bővítése, bő gyakorlási lehetőség biztosításával.
- Mozgáson keresztül a testi képességek – fizikai erőnlét –, az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.

Mozgásfejlesztés területei

- Spontán, szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységek
- Irányított mozgásos tevékenységek
- Komplex mozgások épülnek be az óvodai élet egyéb tevékenységeibe

Feladatok:

- Spontán, szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységek feltételeinek biztosítása
- Az óvónő a csoportszobában alakítson ki szabad teret a mozgásos játék számára, és biztosítson az időszakosan bevitt eszközökkel lehetőséget különböző mozgásokra.
- Az irányított mozgásos tevékenységekkel a gyerekek mozgásfejlődésének elősegítése
- Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- Testi képességek fejlesztése, önbizalom erősítése
- Változatos eszközök alkalmazása

- Mozgásos játékok beépítése
- Nagymozgás és finommotorika fejlesztése
- Szabad levegőn való tudatos mozgásfejlesztés
- Tartásjavítás, lábtorna beépítése a mindennapos mozgásba
- Baleset-megelőzés a megfelelő környezet biztosításával, erkölcsi neveléssel

A mozgás tartalma:

Az udvaron, a tornateremben, a kirándulások helyszínein a gyermekek nagy mozgásigénye kielégíthető. A lehető legtöbb időt, ha az időjárás engedi, a szabadban töltünk. A gumipálya a fedett terasz, udvari szerek, a tér alkalmasak sokféle erő kifejtő, erőkipróbáló, bátorságot kívánó mozgásra, játéokra. A gyermek motiváltságát, teljesítőkéességét fokozzuk a játékoság, a természetes tárgyak, elemek, tornaszerek, eszközök alkalmazásával. Verseny, futó, fogójátékokat kocogófutó edzéseket szervezünk, fára mászhatnak, kirándulásainkra labdát, kötelet, stb. viszünk.

Szabályokat, megkötéseket csak a baleset megelőzésére állítunk fel.

Az életkornak, fejlettségnek megfelelő mozgásanyag kiválasztása ,összeállítása:

Tervezésünkben döntő szempont a csoport, az egyes gyermek képességének felmérése, annak ismerete. A fokozatos terhelést az egyéni adottságokhoz igazítjuk. A differenciált foglalkoztatás a képességfejlesztés egyik kulcsa. Az egyszerűtől a bonyolult felé haladó feladatok segítik a mozgás összerendezettségét.

A kisebbek csoportjában a nagymozgások fejlesztésére helyezük a hangsúlyt. A gyermekek különböző futás, ugrás, dobás gyakorlatokat végeznek, különböző szökdeléseket, tárgyak átlépését, kikerülését, labda elkapása, eldobása. Csúsznak, másznak, kúsznak talajon, padon, tárgyak alatt, felett, gurulnak a test hossz tengelye körül.

Különböző típusú mozgásokban gyakorolják az egyensúlyozást, kisebb nagyobb távolságra lévő vonalak között, színen. Térd és sarokemeléssel, lábujjon járnak.

A tér mozgásos megismertetésére különböző irányokban végeznek mozgásokat, tárgyak kerülgetésével. A kéziszerekkel a mozgásos játékaikat érdekesebbé tesszük. Testi, fizikai állapotuknak, mozgásfejlettségüknek megfelelő erő kifejtésre készítjük őket.

Az óvónő együtt tornázik a gyermekekkel, mutatja a helyes mintát.

A nagyobbak csoportjában a nagymozgások pontosabb végrehajtását gyakoroljuk. A

feladat végrehajtásának minőségében, időtartamában, figyelembe vesszük a fejlődésbeli különbségeket.

Előtérbe kerül a szem-láb, a szem-kéz koordinációjának fejlesztése, finom motorikát fejlesztő gyakorlatok, függések. Forgások, egyensúlyozó mozgások létra fokai között, a pad támasztó lécén, kendő, szalag, babzsák gyakorlatok. Gurulóátfordulás, ugrásgyakorlatok a szabadban is, labda, karika gyakorlatok, lábboltozat javító, járásgyakorlatok.

Gerinctorna. A játékok bővülnek versenyjátékokkal, melyek a közösségi magatartás, az egészséges versenyszellem, a figyelem koncentrációját fejlesztik. Az iskolába menő korosztály az úszás alapelemeit elsajátítja. A mozgások esztétikus, ritmikus végrehajtását szorgalmazzuk. A mozgás jártasságok, készségek kialakításával a mozgás esztétikumára is odafigyelve érjük el az egyénre jellemző mozgásműveltséget.

Játékidőben a tornateremben, az épület előtti portalanított téren, a gyerekek kívánságára szervezünk „zenés mozgást”, táncot. A zene lendületessé, folyamatossá teszi a mozgást, jó hangulatot teremt, késlelteti a kifáradást, tág teret biztosít a mozgáskultúra megalapozásához.

A mozgásfejlesztés szervezeti, formai lehetőségei, eszközei

A mozgás és az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységek óvodánkban, az óvodai élet minden területén jelen van. Minden nap lehetőséget teremtünk a gyermekek mozgására szervezett és kötetlen formában (játékidőben, kötelező foglalkozáson) az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve. Az óvodásaink egy csoportszobát, megüresedésével, tornateremként használhatnak.

Felszerelését folyamatosan bővítjük, bordásfal, ugráló labdák, léglabdák, körkötél, saját készítésű kéziszerkezetek, Bady-roll, Greiswald tornakészlet, Tini-kondi, ugróasztal, gördeszka, mászófal stb. állnak a gyermekek rendelkezésére. A kisebbek csoportjában 1, a nagyobbak csoportjában a hét két napján szervezünk kötelező foglalkozást. Ebből az egyiket, de mind a kettőt is helyettesítjük alkalmanként szánkózással, kerékpározással, kirándulással, fürdéssel-úszástanulással, udvari zenés tornával, versenyjátékokkal. A nagyobbak csoportjában a gyülekezéssel egy időben kezdődik a mozgás, a megérkező gyermekek a tornateremben kedvük szerint használják az odakészített eszközöket, a többiek fokozatosan kapcsolódnak be. A szervezett foglalkozásokhoz megfelelő ruhát biztosítanak a szülők.

Vízhez szoktatás

A vízhez szoktatást külső óraadó pedagógussal oldjuk meg, aki az óvodapedagógussal együtt segíti a gyermekek vízhez szoktatását minden héten egy alkalommal.

Cél: az úszás előkészítés során a gyermekek egyéni fejlettségükhöz képest célszerűen és eredményesen tudják megoldani azokat a mozgásos feladatokat, melyek szárazföldön és vízben tartózkodás közben adódhatnak.

Feladatok:

- a víz megszerettetése, megfelelő vízbiztonság kialakítása
- egészségesebbé tenni a gyermekeket
- a mellúszás előkészítése, tanítása
- a vízhez szoktatás feltételeinek megteremtése

A fejlődés várható eredményei:

- Igényli a mindennapos mozgást, mozgása harmonikus, összerendezett.
- Téri tájékozódása kialakult, irányokat meg tud különböztetni.
- Magabiztosan (csuklószalag nélkül is) alkalmazza a jobb-bal kifejezéseket.
- Ismeri saját testét, testrészeit, képes ezeket meg is nevezni és beazonosítani.
- Fizikai erőnléte, állóképessége életkorának megfelelő.
- Kialakult a szem-kéz, szem-láb koordinációja.
- Fejlett az egyensúlyérzéke.
- Tud rollerezni vagy biciklizni.
- A mozgásos játékok, gyakorlatok téri helyzetek felidézésére képes, vizuális memóriája korának megfelelően fejlett.
- Ismer legalább egy labdajátékot (foci, kidobós), ismeri legalább 2-3 kéziszer használatát (labda, ugrókötel, karika).
- Képes alkalmazkodni társaihoz, korához képest fejlett az önuralma, toleráns, együttműködő, segítőkész, ismeri a csapatjáték szabályait.
- Egészséges versenyszellemmel képes küzdeni.

4.8 A külső világ tevékeny megismerése

Cél

- A természeti és társadalmi környezet megismertetésével sokszínű tapasztalathoz juttatás, készségek, képességek alakítása.

- Rácsodálkozni tudás a külső világ szépségeire (öröm, hála).
- Olyan szemléletű és gondolkodásmódú, a környezetvédelemben aktív cselekvő gyermekek nevelése, akik képesek lesznek alkotó módon, de a környezet védelmének, tiszteletének megtartásával részt vállalni a természet megóvásában.
- A természet értékeit szerető, védő emberi értékek alakítása, környezettudatos viselkedés megalapozása.

Feladataink:

- A külső világ tevékeny megismeréséhez szükséges feltételek biztosítása.
- „A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.”
- Az élő és élettelen környezeti tényezők leglényegesebb összefüggéseinek megláttatása a helyi sajátosságok felhasználásával.
- Növények elhelyezése, gondozása az óvodában. Az óvoda kertjének (pl. virágos, zöldegyes, gyümölcsös) a környezeti nevelés feladatainak megvalósítását is biztosító ki-, illetve átalakítása, az életkornak megfelelő tevékenységek folyamatos végzése.
- Séták, kirándulások, biciklitúrák szervezése olyan helyszínekre, élőhelyekre, ahol jól megfigyelhetők a természet változásai, az élő és élettelen környezeti tényezők közötti kölcsönhatások.
- Állatok gondozása a csoportban /akvárium/ és az udvaron /kerti tó/.
- Kiállítások tartalmi-módszertani megtervezése, megszervezése; hiszen a gyermekek környezeti nevelésében, ökológiai szemléletük alakításában fontos helyszínek lehetnek a különböző kiállítások, látványosságok is.
- Hagyományok ápolása és teremtése. Különböző környezetvédelmi napok /Állatok világnapja Október 4, Víz világnapja Március 22, Föld világnapja Április 22/ és a magunk teremtette hagyományok Egy gyermek, egy virág megünneplése.

A külső világ megismerésére nevelés életkornak megfelelő tartalmának közvetítése:

- Az óvoda mindennapi életébe ágyazva történik, minden a gyerek környezetéből származó élményre, ismeretre kiterjed:

- Változatos tevékenységek biztosítása felfedezésre, megfigyelésre, megismerésre.
- Módszereink, eszközeink igazítása a gyermekek életkori sajátosságaihoz: megfigyelés, játékos tevékenységek, szenzitív játékok, gondolkodtató kérdésekkel problémahelyzet előidézése, kísérletezés, vizsgálat.
- A környezet szépsége, harmóniája felfedezésének megtanítása.
- A környezet és a természet romlásának, pusztulásának példáit is megmutatjuk.
- Megismertetni a környezetvédelem alapjait: a föld, a levegő, a víz, a növényvilág és az állatvilág, valamint a tájvédelem meghatározó szerepét.
- Környezetbarát szokások megalapozása, pl. takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral, ill. hulladékkezelés, szelektálás.
- Elemi közlekedési szabályokat gyakoroltatni, a közlekedési eszközökkel megismertetni a gyermekeket. A közlekedés biztonságára, önfegyelmre, egymás óvására nevelés.
- Elősegíteni a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárskapcsolatokban és a környezet alakításában.

Közlekedési nevelés

A gyermekek tapasztalat- és ismeretszerző sétái az óvoda közvetlen környezetében, utcáiban is történhetnek. Fontos feladatunk a gyermekek korai közlekedésre nevelése, az alapvető szabályok és fogalmak megismerése: közlekedési lámpa jelzései, zebra, úttest, járda fogalmának minél hamarabbi megtanítása a balesetek megelőzését szolgálhatja.

Játékos tevékenységek, megfigyelések közben tapasztalatok szerzése a természeti és társadalmi környezetről, a gyermekek életkorának, a helyi adottságoknak megfelelő tartalmakon keresztül.

Elősegítjük a gyermek önálló vélemény alkotását, döntési képességének fejlődését a kortársi kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A tevékenysége anyaga, témakörei:

- Az évszakok változásai – hatása az állatokra, növényekre, emberre-
- A föld, a víz, a tűz
- A tápláléklánc, az élettér.
- Az idő, napszakok.
- A társadalmi környezet, a szűkebb környezet, az óvoda: a közlekedés, munkahelyek, a falu és a környék nevezetességei
- Az ember, egészségvédelem, egészséges életmód.

- Hagyományok, ünnepeink
- A környezet téri, mennyiségi, formai viszonyai

Az óvónők attitűdje, viszonya a természeti környezethez a legmeggyőzőbb erő, a környezeti nevelésben. A gyermek mintakövető magatartására ezen a területen is eredményesen támaszkodhatunk. Mottónk: „Tedd amit én.”

Olyan élményekhez juttatjuk őket, amelyekben megtapasztalhatják a természet körforgását. Az évszakok, az időjárás hatása a környezetre a mi körülményeinkben jól nyomon követhető. Az óvoda udvara, kertje, a kerti tó az elsődleges *színtér*, ahol a növények állatok gondozása, udvar ápolása, virágos kertek, virágos foltok kialakításában részt vehetnek. Minden egyes fa egyedi, érdekes megfigyelési feladatokat jelent.

Az *időjárás alakulásának* megfelelően, segítenek az udvar rendben tartásában, locsolás, gereblyezés, levágott fű, falevelek összegyűjtésében.

A *távolabbi* környezetben megfigyelhetjük az erdőt, a mezőt, *változásait az évszakok függvényében*.

Kirándulásokat szervezünk gyalog, kerékpárral, busszal csoportszinten, majd a szülők bevonásával a környező erdőkbe, a Hortobágyra (kerékpárral elérhető), Tiszához, más vizes élőhelyekre (csatorna, tó).

Megismertetjük őket a község határában lévő természetett növénykultúrákkal, a nagyüzemi öntözés formájával. Megfigyeljük a mezőt, a legelő felszíni formáit, a sík vidék esztétikumát, a tágas láthatár fogalmát.

Megmutatjuk a természetvédelmi terület emblémáját, a védett állatok fogalmát megmagyarázzuk.

A környezetünkben található gyakoribb növényeket, virágokat megismertetjük.

A házi és a vadon élő állatokról képet alkotnak, közvetlen megfigyelések után.

Járjunk jó példával az állatokhoz fűződő viszony kialakításában.

Télen folyamatosan végezzük a madáretetést, itatást. Az óvoda udvarán magunk gyűjtjük össze a diófa termését a téli etetésre.

A föld, mint élettér fogalmával ismerkedünk, természetes és csoportszobai körülmények között, egyszerű kísérletek segítségével.

Felfedezéseket teszünk a vízről, az élő vízről, a vízről mint anyagról, a víz védelméről, jelentőségéről, szerepéről, fontosságáról az életünkben.

Ismeretterjesztő könyvek állnak a rendelkezésükre. Albumot készítünk a szülők bevonásával, képeskönyveket növényekről, állatokról, természeti jelenségekről.

Saját készítésű fényképek segítségével idézzük fel az átélt élményeket.

Természetsarkot létesítünk a csoportszobában.

Akváriumot gondozunk.

Az *időről*, a napszakokról, hónapokról, hetekről a gyermekek fejlettségi szintjén tapasztalatokat szerzünk. Nagyméretű óra van előttünk, az érdeklődés felkeltésére, tájékozódásra. A természetsarokban elhelyezett földgömb, térkép, nagyítók segítségével az érdeklődő gyermekek lehetőséget kapnak a szemlélődésre, megfigyelésre.

A természeti és társadalmi értékek megóvására, megbecsülésére szoktatás, nevelés

Első lépés az óvoda, az ott dolgozó felnőttek munkájának, az udvarnak, a szűkebb környezetnek a megismerése. Tapasztalatokhoz juttatjuk őket a községben élő, dolgozó emberek munkájáról.

Megfigyelési lehetőségek: az orvos, posta, iskola, a strandfürdő, üvegyár, fodrász, iskola, boltok, vendéglátó létesítmények, kertészet.

Gyakoroljuk a helyes gyalogos közlekedést, a járművekben való utazást (busz, vonat), az elvárható kulturált viselkedési formákat.

Figyelemmel kísérünk építkezést, mezőgazdasági munkákat. A környező települések óvodásaival kapcsolatokat ápolunk. Térképet, makettet készítünk a környező házakról, a saját otthonukról.

Megismerjük, megnézzük a tanyai környezetet.

Meglátogatjuk egy-egy gyermek otthonát.

Megnézzük, hogy a településen hol találhatóak a szelektív hulladék gyűjtő helyek.

A gyermekeken keresztül a családokat is igyekszünk befolyásolni.

Igyekszünk minél több természetes anyaggal körül venni őket. A csoportszobák dekorációja is követi az évszakok változásait. Az óvónők *feladatai* a gyermekek egészségének védelmében, óvásában a környezeti nevelésben:

Ismerjék és tartsák be a természetjárás parancsait.

Arra neveljük, tanítjuk a gyermekeket, **soha semmit** ne kóstoljon meg kirándulások alatt, amire a felnőtt nem adja meg az engedélyt.

A környezet megfigyelése kisebb csoportban történik. A távolabbi helyekre együtt megy a csoport, fél napot töltünk kinn egyes helyszíneken ott étkezünk a természetben (vagy más település óvodájában).

- Az ember, egészségvédelem

Játékos formában ismertetjük meg a gyermekekkel testrészeiket, érzékszerveiket, azok ápolását, óvását. Megismerkedünk az egészséges életmód szokásaival, az

egészséges ételekkel.

A fejlődés várható eredményei

- Meg tudja fogalmazni a világ szépségeit, örömet, hálát érez a kapott világért.
- Különbséget tud tenni az évszakok között.
- Ismeri a növényápolás és állatgondozás egyszerűbb feladatait. Szívesen ápolja a növényeket, gondozza az állatokat.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Tudja, hol lakik, mi a pontos címe, tudja a szülei és a saját nevét, ismeri szülei foglalkozását, tudja óvodájának nevét.

4.9 A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése

Célunk:

A matematikai érdeklődés felkeltése, a logikus gondolkodás megalapozása

Feladatok:

- A játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása, érdekes, a gyermekek kíváncsiságára épülő problémahelyzetek teremtése.
- Matematikai tartalmú játék kezdeményezése során a gyermekek egyéni fejlettségének, képességeinek figyelembevétele.
- Matematikai osztályozásnál, halmazokkal végzett feladatoknál a matematikai ítéletek megnevezése.
- A térbeli viszonyok, az irányok és helyzetek pontos megnevezése.

Matematikai képességek kialakítását segítő tevékenységek

- A számfogalom előkészítése, megalapozása.
- Tapasztalatszerzés a geometria körében.
- Tájékozódás térben és síkban.

A nagyobbak csoportjában , a matematikai tartalmú tevékenységeket az „Oszkár a kistigris iskolába megy” módszer alapján szervezzük. Nagyon hasznosnak tartjuk, mert a foglalkozásokat egy fantáziajáték, vagy mesébe ágyazott játéksor fűzi egybe. A tevékenységek szervezése két pedagógus együttes, modellértékű kommunikációját és nevelő hatását feltételezi, akik együtt játszanak a gyermekekkel. A „mintha szituációkban” megvalósuló játéktevékenységekben a gyermeki kreativitás áll a középpontban, miközben a tanulási képességeket meghatározó, pszichikus funkciókat is fejleszti. A drámajátékkal történt mesefeldolgozás után következnek a feladatok megoldása a munkafüzetben. A gyerekek három csoportba történő szétosztásával /próbálkozó, ügyeskedő, töprengő/, differenciált fejlesztés valósult meg. Mindenki a fejlettségének, képességeinek megfelelő feladatot kap. A bábok, Oszkár /kistigris/ és Piri /egér/ mindvégig jelen vannak, motiválják a gyerekeket a helyes feladat megoldásban. A drámajáték során térben eljátszott játékok immár síkban, a füzetben jelentek meg. A foglalkozások során:

- Megvalósul a gyermekek személyiségének komplex fejlesztése.
- A gyermekek értékelése egyénre szólóan, pozitív megerősítéssel történik.
- A kiválasztott mese megfelelő a gyerekek életkorának, fejlettségének.

A fejlődés várható eredményei

- Logikus gondolkodása, logikai következtetései életkorának megfelelnek.
- Problémamegoldó készsége jó
- Számfogalma 10-es számkörben mozog.
- Képes halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni.
- Helyesen értelmezi és használja az összehasonlítás, megítélésének fogalmait: hosszabb-rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb...
- Ismeri az irányokat és helyesen értelmezi feladatvégzése során: jobbra-balra, előre-hátra, lent-fent...
- Helyesen használja a névutókat.
- Felismeri a sorba rendezés logikáját, azt képes jól folytatni, legalább 3 elemszámmal.
- Az alapvető formákat felismeri, azonosítja: kör, négyzet, téglalap, háromszög.
- Képes részekből az egészet kirakni.
- Ismeri az alapvető mértani testeket, azokat képes felismerni és megnevezni (kocka, gömb, téglatest).

- Van tapasztalata a tükörképről, szimmetriáról.
- Azonosságokat, különbségeket képes felismerni és megfogalmazni.

5. Munka jellegű tevékenységek

Az óvodai élet az életre való felkészítés szerves része, az önállóság, az öntevékenység lehetőségeit rejti magában, melynek során olyan készségek, tulajdonságok alakulnak ki, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességérzetüket.

A játékidőben, az élethelyzetekben, bármely tevékenységben adódik lehetőség a munkavégzésre. A gyermekek kezdetben önmagukért, saját szükségleteik kielégítéséért dolgoznak az óvodapedagógus közreműködésével, majd később szívesen végeznek munkát társaikért is.

Célunk

- A munka iránti tisztelet megalapozása, az eredmény megbecsülése, a dolgozó ember szeretete.

Feladatunk:

- A munka és munkajellegű tevékenységek során fejlődjön kitartásuk, felelősségtudatuk, türelmük, céltudatosságuk.
- Szerezzenek tapasztalatokat, ismereteket.
- Az egyes munkafajták fokozatosan kerüljenek bevezetésre, majd váljanak rendszeres, folyamatos tevékenységgé.
- Becsüljék meg mások munkáját.
- Fejlődjön egymáshoz való alkalmazkodóképességük.
- Alakuljon ki a gyermekekben az esztétikus környezet iránti igény.

A legfontosabb azoknak a gyermekméretű eszközöknek és állandó helyüknek a biztosítása, amelyekkel a gyermekek testi épségét nem veszélyeztető munkák önállóan végezhetőek.

A leggyakoribb munkafajták:

- az óvodai életet végig kísérő önkiszolgáló munka, amely a gyermekek önállóságát, önfegyelmét, kitartását, feladattudatát fejleszti;

- a játékban megjelenő, önmaguk és társaik valós szükségleteit kielégítő munkák, a gyermekek önként vállalt, alkalmi tevékenységei (tízórai-, salátakészítés, sütés...);
  - a csoport hagyományok ápolásához kapcsolódó munkák (ünnepi készülődések: takarítás, díszítés, a terem átrendezése, meglepetések és ajándékok készítése);
  - az élő környezet rendszeres ápolása (növények, állatok gondozása);
  - az önként vállalt és kisebb csoportokban is végezhető alkalmi megbízatások (a tevékenységközpontok rendjéért vállalt feladatok);
  - a játékfajtákkal egybeeső munkák (önként vállalt barkácsolás, a játékeszközök javítása);
  - együttműködés a szülőkkel a csoportokért felvállalt munkában.
- A napos munkát 5-7 éves korban vezetjük be. A munkáért felelős gyermek jelölése, ami segíti a motiváció kialakulását, oly módon történik, amely nem akadályozza a gyermeket a folyamatba és abból való kilépésben, illetve az egész napos tevékenysége során (például kötény, karszalag, kendő). Elsősorban az ebédnél, foglalkozási eszközök előkészítésében, teremrendezésben valósul meg.

Fontos továbbá:

- Az emberi munka jelentőségének, az alkotás szépségeinek bemutatása.
- A szülők munkájának megismertetése.
- A gyermekek önálló, szükségletből fakadó munkavégzésének támogatása, a gyermekek próbálkozásainak segítése, a túlvédés és aktivitásuk fékezésének elkerülésével.
- A gyerekek napi munkálkodásuk során ismerkednek a környezetükkel, az őket körülvevő tárgyi világgal. Munkára nevelésük az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat, amely áthatja mindennapjaikat. Könnyen azonosulnak a munka céljával, élvezik az elért eredményeket.

A munka az óvodáskor végéig játékos jellegű marad. Legtöbbször külső irányítással folyik, a gyerekektől fegyelmet és kötelezettséget igényel. Ahogy a munkavégzés egyre önállóbbá válik, úgy a gyerekek egyre magasabb fokú együttműködését követeli. Közben alakul szociális magatartásuk, társaikhoz való viszonyuk.

A munka alapvető feltételei, irányításának alapelvei

- Megfelelő munkaeszközök (célszerűség, méret, anyag stb.), azok rendben tartása.
- Elegendő munkalehetőség (amit csak tud, a gyermek végezzen).
- Elegendő idő a munka elvégzésére (ne kelljen a gyerekeknek egymást várniuk).

- Megfelelő hely, hogy az adott feladatokat kényelmesen, egymást nem akadályozva végezhessék el.
- Nyugodt légkör, hogy békés hangulatban tevékenykedjenek, legyen lehetőségük társaiktól, vagy felnőtől segítséget kérni.

A fejlődés várható eredményei

- Szívesen vállal egyéni megbízásokat.
- A barkácsoláshoz használt eszközöket, anyagokat gondosan rakja el.
- Részt vesz a kerti munkában.
- Az étkezőasztalt esztétikusan teríti meg.
- Étkezés után az edényeket elrakja.
- Aktívan vesz részt a teremrendezésben, ágyazásban.
- Szívesen végez munkajellegű tevékenységet.
- Önállóan, örömmel, igényesen végzi feladatát, kisebb megbízásokat.
- Szívesen segítenek egymásnak, felnőtteknek és kisebb társaiknak.
- Ügyel saját személye és környezete rendjére.

6. A tevékenységben megvalósuló tanulás

Értelmezésünk szerint a tanulás egyenlő a tapasztalatszerzéssel, mely a pszichikus képességstruktúrákon keresztül, sok-sok mozgással és játékkal alakítható. Fontosnak tartjuk az ismeretek átadását, bővítését, de nem a mennyiséget tartjuk fontosnak, hanem a tanuláshoz szükséges alapkészségek, képességek, kulcskompetenciák fejlesztését.

Célunk:

- Az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.
- Az ismeretlen iránti érdeklődési kedv fenntartása, a tanulni vágyás megalapozása.

Feladatok:

- A gyermek tevékenységi, megismerési vágyának kielégítése.
- Változatos, a gyermekek cselekvő aktivitására épülő, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.

- Spontán, játékos helyzetek kihasználása.
- A gyermeki kérdésekre épülő ismeretátadás lehetőségének kiaknázása.
- Tervezett játékokkal és tevékenységekkel felkészülés a mindennapos feladatokra.
- Gyakorlati problémamegoldásra ösztönző helyzetek megteremtése.
- Az egyéni fejlődési, érési ütem figyelembevétele a tevékenység felkínálása során.
- A kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek felismerése és fejlesztése.
- Részképeség-lemaradás, illetve egyéb potenciális tanulási zavar időbeni kiszűrése, jelzés a megfelelő szakembernek és az óvodavezetőnek.

A tanulás feltétele, formái, típusai, elvei

A tanulási módszerek kiválasztásában mindenkor a gyermekek életkori sajátossága, érdeklődése igazít el bennünket.

Módszertani szabadságunkat nem köti meg, de irányítja ezen a területen a gyermekek egyéni fejlettségét rögzítő feljegyzéseink. A kisebbek csoportjában az utánzásos és szociális tanulási folyamat általában a fejlesztés formája. Először az óvónő majd a társak szolgálnak mintaként. A hatást befolyásolni tudjuk elismeréssel, megerősítéssel.

A játékban tanulás a spontán játék nyújtotta tapasztalatszerzés. Ebben a formában a játék *eszközei*, a játszótársak, a szituációk hordozzák a tanulás lehetőségeit. Mi óvónők, a külső szemlélő szerepét vállaljuk fel ebben a játékban, ha bekapcsolódunk azt játszótársként, és nem tanítási célból tesszük.

A nagyobbak csoportjában is jelen van végig a modellkövető és szociális tanulás, de nem ez a fő formája a tanulásnak.

A játékos tanulásban általában nevelési, fejlesztési célzatú, tanulási tartalmakat hordozó játéktevékenységet értünk, melyeket a játékok elrakása nélkül önkéntes vagy kötelező jelleggel szervezünk. Mikrocsoportos, egyéni, gyermek – felnőtt, gyermek – gyermek viszonylatban.

A 6-7 éves gyermekeknél kialakítjuk azokat a képességeket általa, melyek az iskolai tanulásban segítik őket. Tartalmát úgy állítjuk össze, hogy minél több érzékszervet, többféle tapasztalatot, képességet fejlesszenek, közvetítsenek egyszerre.

A játékos tanulóhoz sokféle eszközt készítünk és készítettünk, társas, érzékelő, manipulatív stb.

A fejlődés várható eredményei

- A gyermekek érdeklődőek, bátran kérdeznek.

- Szívesen vesznek részt a tervezett, szervezett, kezdeményezett, irányított játékokban, tevékenységekben.
- A tanuláshoz szükséges kompetenciáik koruknak megfelelően fejlettek.
- A részképesség- és tanulási zavaros gyermekek időben megfelelő szakemberhez kerülnek.
- A tehetséges gyermekek is megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenységet.

7.Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése, fejlődésüket segítő feladatok

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

- Különleges bánásmódot igénylő gyermek:
- sajátos nevelési igényű gyermek (SNI)
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTM)
- kiemelten tehetséges gyermek
- A gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek (HH, HHH)

Célunk:

A gyermek harmonikus személyiségfejlődését, eredményeit, erényeit, sikeres próbálkozásait értékelő, másságát elfogadó környezetben nevelkedjen.

Beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Feladataink:

- Az egyénre jellemző pozitív tulajdonságokra építve a személyiség komplex fejlesztése
- Alkalmazkodóképességük, önállóságuk, együttműködésük fejlesztése.
- Egyénre szabott fejlesztő programok készítése.
- A gyermekek egyenetlen fejlődéséből adódó teljesítménykülönbségek felismerése, differenciált tevékenykedés, esetenként felzárkóztatás és tehetséggondozás együttes alkalmazása.
- A szülő-pedagógus partneri viszony kiépítése érdekében a szülők felkészítése, segítése.

Kiemelten tehetséges gyermek

A gyerekek adottságai a megfelelő környezeti hatások (család, óvoda, társak) által fejlődnek képességekké, esetleg tehetséggé. A gyerekeknél tehetségre irányuló hajlamról, tehetségigérettről, tehetségcsírákról beszélhetünk, melyek korán megmutatkozhatnak (művészi és pszichomotoros képességek, zenei képességek, rajzkészség stb.).

Tehetséges gyermek jellemzői:

- érdeklődő, kritikus, gyorsan tanul, elvont dolgok iránt érdeklődik, elmélyült, egyenlőtlen fejlődés jellemzi, energikus stb.
- átlag feletti általános képességű (pl. jó memória, fejlett anyanyelvi képesség stb.)
- átlagot meghaladó speciális képességek (nyelvi, zenei, matematikai-logikai, vizuális-téri, testi-mozgásos, szociális)
- kreatív (pl. eredetiség, rugalmasság, probléma iránti érzékenység)
- feladat iránti elkötelezettség (pl. érdeklődés, versenyszellem, kitartás, emocionális stabilitás), azaz a hajtóerő, motiváció

Feladatunk:

- A tehetségterület azonosítása, felismerése, rögzítése a fejlődési naplóban
- Segíteni, hogy felszínre kerüljenek a gyermekek adottságai, képességei.
- A tehetséges gyermek erős oldalának differenciált feladatokkal, játékokkal történő fejlesztése.
- Az elfogadó légkör, tág cselekvési szabadság, gazdag tapasztalások biztosítása (párhuzamos tevékenységek, rugalmas napirend, szabad játék).
- Komplexitás, az egész személyiség fejlesztése.
- Folyamatos bátorítás, ösztönzés, motiváció.
- A fejlődés folyamatos nyomon követése – a fejlesztés mindig a gyermek egyéni tempójához, fejlettségi szintjéhez igazodva történik.

Sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységek

Az alapító okiratban megfogalmazott feladat meghatározás alapján a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése óvodánkban a beszédfigyatekos és figyelem vagy magatartászavaros gyermekek ellátására terjed ki.

Minden sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése szakember bevonásával történik. A fejlesztés céljait a szakértői bizottság diagnózisára, javaslataira kell építeni.

Célunk

- A sajátos nevelési igényű gyermekek alkalmazkodó képességének, önállóságának, együttműködésének fejlesztése, integrált óvodai csoportok keretén belül.
- Hátrányok csökkentése.
- A gyermekben rejlő tanulási potenciálok kihasználásával a problémamegoldó képességre nevelés.
- A lassabban fejlődő részképesség funkciók lehető legkorábbi és leghatékonyabb fejlesztése, a gyermekek életminőségének javítása.

Feladat

- Befogadó szülői környezet kialakítása.
- A napi életritmusba a segítő, speciális tevékenységek beépítése, melyek a gyermek felzárkóztatását segítik elő.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek képességeket és készségeket befolyásoló pszichikus funkcióinak fejlesztése, szakemberek segítségével.
- Speciális módszerek, terápiás eljárások, technikák szakszerű megválasztása és azok alkalmazásával a kognitív képességek fejlesztése.
- Differenciált, a szükségletekhez igazodó segítségnyújtással képességfejlesztés, a hiányosan működő képességek kialakítása, fejlesztése, esetleg korrekciója valamennyi területen.
- Egyénre szabott fejlesztőprogramok készítése a sérült gyermekek részére, a szakvélemény alapján.
- A gyermek fejlesztéséhez egyéni fejlesztési terv, fejlesztőprogram készítése, a szakvélemény alapján.

- A fejlesztésben közreműködő pedagógusnak évente legalább egy alkalommal rögzíteni kell a fejlesztés eredményét.
- Interperszonális kapcsolatok alakítása.
- Olyan modell nyújtása, amely pozitív irányba befolyásolja a gyermekek fejlődését.
- Mindezekkel a harmonikus személyiségfejlődés elősegítése.

A feladatok teljesítését a következő személyi feltételek megléte biztosítja:

- Gyógypedagógus
- Logopédus
- Fejlesztőpedagógus

8 .A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai feladatok, tevékenységek

Cél:

- A gyermeki jogok maradéktalan érvényesülése a jogszabályok naprakész ismeretében.
- A gyermek testi-lelki egészségének megóvása felvilágosítással, balesetvédelmi előírások betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő – és szükség esetén más szakemberek – bevonásával.
- Prevenció során feltárni a tényeket, okokat, amelyek a gyermekek fejlődését akadályozhatják, hátrányosan befolyásolják, veszélyeztethetik.

Feladat:

- Intézményi gyermekvédelmi felelős biztosítása.
- Megadni minden segítséget a hátrányok kompenzálásához, egyéni bánásmóddal, a családgondozás keretei között.
- Gyermeki és szülői jogok megismertetése és érvényesítése az óvodában
- Családot, gyermeket megillető kedvezmények ismerete, a hozzájutás segítése.
- Az óvoda pszichológusával való együttműködés.
- Magatartási függőség és a gyermeket veszélyeztető bántalmazás megelőzése.

Gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Koordinálja a szociális és pedagógiai tevékenységeket, partneri kapcsolatot alakít ki más szakemberekkel (védőnő, családsegítő, óvodapszichológus stb.).

- Közös esetsbeszélésen vesz részt.
- Szociális eredetű, testi, lelki, mentális egészséget érintő pedagógiai problémákkal foglalkozik.
- Az ismeretek birtokában megteszi a szükséges lépéseket.
- Gondoskodik a balesetvédelem biztosításáról.
- Segíti az óvodapedagógusok munkáját.
- Munkáját megbízás alapján végzi.
- Évente elkészíti a gyermekvédelmi programot, gyermekvédelmi ismereteit karbantartja, bővíti. Az óvodás gyermek családi helyzetének felmérését az óvodapedagógusok bevonásával évenként elvégzi (a nyilvántartás szempontjait az aktuális jogszabályok szerint állítja össze).
- Rendszeres kapcsolatot tart az óvodapedagógusokkal, óvodavezetővel, esetsbeszélésen tart.
- Szükség esetén családlátogatásokat szervez.
- Megszervezi, lebonyolítja a szükséges támogatásokat.

A gyermekek veszélyeztetettségének okait vizsgáló szempontok:

- családi környezet,
- rossz lakásviszonyok,
- egészségügyi okok,
- anyagi okok,
- nevelési hiányosságok,
- megromlott családi kapcsolat,
- a gyermeki személyiségben rejlő okok,
- családon kívüli környezet,
- munkanélküliség,
- váltakozó párkapcsolatok,
- hajléktalanok, önkényes lakásfoglalók,
- életvitel az utcán történik,
- kéregetésre kényszerítés,
- életvitel az italboltban történik,
- pszichiátriai kezelés.

9. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, szociális hátrányok enyhítését segítő feladatok, tevékenységek

A társadalmi tendenciák azt mutatják, hogy a gyermekek egyre több negatív hatásnak, veszélynek vannak kitéve. Ezért óvodánkban a szociálisan hátrányos körülmények között élő gyermekek problémáit igyekszünk kezelni, törekszünk a veszélyeztetettségük megelőzésére, illetve megszüntetésére.

Cél:

- Megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére.
- Gyermekközpontú, családtámogató szemlélet kialakítása.
- Csökkenjen a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek körében az SNI minősítés, az igazolatlan hiányzások száma.
- Megfelelő időben kezdhessék meg iskolai tanulmányukat.

Feladatok:

- A rossz anyagi helyzetben lévő, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek segítése, helyzetük figyelemmel kísérése. (integrációt elősegítő csoportalakítás, igazolatlan hiányzások csökkentése stb.)
- Óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés az anamnézis elkészítésével.
- Családlátogatások szervezése az óvodába lépést megelőzően.
- Kedvezményes étkezés biztosítása.
- Javaslat tétele rendszeres gyermekvédelmi támogatás folyósítására.
- Beilleszkedési nehézséggel, magatartási problémával küzdő gyermekeknél pszichológus bevonása.
- A gyermekek jogainak fokozott védelme.
- Rendszeres teammunka az óvodapedagógusok részvételével (esetmegbeszélések)
- Rendszeres kapcsolattartás a gyermekek szüleivel.

A fenti feladatok összefogását az intézményvezető által megbízott gyermek- és ifjúságvédelmi felelős végzi, aki folyamatosan kapcsolatot tart a Családsegítő és

Gyermekjóléti Szolgálat szakembereivel, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

10.A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái – az óvoda kapcsolatai

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg.

Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciók gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A gyermekek életvitelét a családok szokásrendszere határozza meg, ezért fontosnak tartjuk, hogy megismerjük azt, illetve törekszünk az óvodai szokásrendszer megismertetésére, hogy a kettőt összehangolva, közösen együttműködve fejlesszük a gyermekeket.

Szeretnénk gyermekeink fejlesztését a szülők együttműködésével megvalósítani, melynek alapja a kölcsönös bizalom és tisztelet. Nyitottak vagyunk a családok problémái iránt, lehetőségeinkhez mérten mindenben partnerként segítünk, a jó kapcsolat kialakításában kezdeményezők vagyunk, de mi is elvárjuk az őszinte, segítőkész együttműködést.

Ebben a munkában csak akkor lehetünk eredményesek, ha megismerjük partnereink igényeit, elégedettségét és elégedetlenségét.

Az együttműködés egy folyamat, amelyet nem csak időszakos cselekvések sorozatának tekintünk. Pontosán kell tudnunk, hogy mit várunk el egymástól, amelynek alapja a rendszeres véleményfeltárás, ami a minőségbiztosítás megvalósításának is egyik fontos alappillére.

Célok:

- A szülő, gyermek, pedagógus, segítő szakemberek hatékony együttműködése, kommunikációja.
- Az óvoda és a családok egymás iránti tiszteletének, bizalmának erősítése.

- Kölcsönös segítségnyújtás, a pedagógiai együttműködési formák, lehetőségek feltárása.
- A gyermekén keresztül pozitív hatás gyakorlása a szülőkre.

Feladatok:

- Az együttműködés érdekében az óvoda alapelveinek, céljainak, feladatainak összehangolása
- A családok életében azon pontok megkeresése, amelyen keresztül a gyermekek mélyebb megismeréséhez, megértéséhez vezet az út.
- A hagyományos együttműködési formák felülvizsgálata, a jól működők továbbfejlesztése, a kevésbé jól működő formák elhagyása
- „A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.”
- Konkrét feladatok meghatározása az eredményes együttműködés érdekében.
- Az együttműködés koordinátorainak (felelőseinek) megválasztása, rögzítése.
- Együttműködési tartalmak meghatározása.
- A partneri igények, elégedettség és elégedetlenség mérési módjának meghatározása.

A szülővel történő együttműködés már az óvodába lépés előtt megkezdődik.

- nyitogató nap szervezése a leendő óvodásoknak
- szülő fogadása, az óvoda bemutatása
- szülői fórumszervezés a leendő óvodások szülei számára
- útmutatók, kiadványok, küldetésnyilatkozatok eljuttatása a leendő szülőknél, melyből megismerhetik a helyi nevelési program fő vonalait (honlap igénybe vételével)

Az óvodapedagógusok, szülők, gyermekek együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei:

- kiemelt fontosságú a szülővel való szoros kapcsolattartás
- családlátogatás, a gyermek otthoni környezetének megismerése
- fogadóóra (a megbeszélések a gyermek fejlődésének a szülővel való együttes nyomon követését szolgálják)
- internetes kapcsolattartás, elektronikus levelezés
- honlap, faliújság

- szülői értekezletek szervezése
- szülői közösség működésének segítése
- játszónapok, foglalkoztatótevékenységek, nyílt napok lehetőségének megteremtése
- közös kulturális programok szervezése
- ünnepeinken való részvétel
- az óvodát népszerűsítő egyedi programok megvalósítása

Kapcsolat az óvodába lépés előtti intézményekkel:

- a bölcsődével,
- a szociális intézményekkel.

Kapcsolat az óvodai élet során:

- az intézmény fenntartójával, a polgármesteri hivatallal
- a székhely intézménnyel (iskola)
- az intézmény vezetőjével
- a pedagógiai szakszolgálat intézményeivel
- a gyermekjóléti szolgálattal
- a családsegítő központtal
- a gyermekvédelmi kapcsolattartóval
- a szakértői és rehabilitációs bizottsággal
- a kormányhivatalokkal
- az egészségügyi szervezetekkel
- a gyermekorvosi rendelővel
- a közművelődési intézményekkel

A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában az óvoda a kezdeményező. Kapcsolatainkban a nyitottságra, partneri kapcsolat megtartására törekszünk.

A kapcsolattartás *formális és informális* útjai.

Beiratkozás „Óvoda-nyitogató”	- személyes kapcsolatfelvétel - személyi adatok rögzítése - az óvoda bemutatása - betekintés a kiscsoportosak szervezett tevékenységeibe	- óvodavezető - szülő - gyermek
----------------------------------	---	---------------------------------------

Családlátogatás Megelőző családlátogatás Visszatérő családlátogatás	<ul style="list-style-type: none"> - anamnézis felvétele - a gyermekek életkörülményeinek megismerése, - felmerülő problémák megbeszélése 	<ul style="list-style-type: none"> - óvodapedagógus - család
Óvodakezdés	<ul style="list-style-type: none"> - anyás beszoktatás - a bizalom kiépítése - motiváció kialakítása a tevékenységek iránt 	<ul style="list-style-type: none"> - óvodapedagógus - gyermek - szülő
Szülői értekezlet Ismerkedő szülői értekezlet Ismétlődő szülői értekezlet	<p>az óvoda életével kapcsolatos információk megbeszélése</p> <ul style="list-style-type: none"> - ismerkedés a helyi programmal - a csoport életének ismertetése / 	<ul style="list-style-type: none"> - óvodapedagógus - szülő
Szülők fóruma	<ul style="list-style-type: none"> - nevelési nehézségek megoldására szakember bevonásával - aktuális a szülőket érintő témák kötetlen jellegű megvitatása nevelési évenként egy-két alkalommal 	<ul style="list-style-type: none"> - óvodapedagógus - szülő - előadó
Nyílt nap,	<ul style="list-style-type: none"> - betekintés az óvoda mindennapjaiba 	<ul style="list-style-type: none"> - óvodapedagógus - gyermek - szülő
Fogadóóra	<ul style="list-style-type: none"> - szülő-óvónő egyéni problémák személyes hangvételű megbeszélése 	<ul style="list-style-type: none"> - óvodapedagógus - szülő
Környezetvédő Projektnapok	<ul style="list-style-type: none"> - környezetvédelmi tevékenységek - kísérletek, megfigyelések 	<ul style="list-style-type: none"> - gyermek - óvodapedagógus - szülő
Egészségvédő projekthét	<ul style="list-style-type: none"> - zenés torna, gyógyteakészítés - gyümölcssaláta, - Közös torna a szülőkkel 	<ul style="list-style-type: none"> - gyermek - óvodapedagógus - szülő

Karácsonyi Projekthét	<ul style="list-style-type: none"> - közös készülődések, vendégvárás, ünnepvárás - érzelmi kapcsolat mélyítése, - gyertyagyújtás, hagyományápolás - sütemények készítése (mézeskalács készítés) - közös ünnepelés 	<ul style="list-style-type: none"> - gyermek - óvodapedagógus - szülő
Farsang	<ul style="list-style-type: none"> - vidám hangulatú együttlét, közösség formálás, hagyományápolás 	<ul style="list-style-type: none"> - gyermek - óvodapedagógus - szülő
Anyák napja	Meghitt, közös együttlét, műsor, ajándékkészítés	<ul style="list-style-type: none"> - gyermek - óvodapedagógus - szülő
Gyermeknap, Faluszinten	Közös család-óvoda program	<ul style="list-style-type: none"> -gyermek - óvodapedagógus - szülő
Szabadidős programok	Kirándulás, könyvterjesztés, színházlátogatás, kiállítás, közös játékelmény, környezetvédelmi napok	<ul style="list-style-type: none"> - óvodapedagógus - szülő - gyermek
Kérdőívek Véleményláda	- elégedettségvizsgálat (szülői értekezlet, fórum, rendezvény)	<ul style="list-style-type: none"> - óvodapedagógus szülő
Hirdetőtábla	napi szinten kiírva a tevékenységek tartalma	óvodapedagógus szülő

11.A gyermek fejlődésének figyelemmel kísérése

A jogszabály előírása szerint kötelező a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét rögzíteni szükség szerint, de legalább fél évente. Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció – személyiséglap – tartalmazza:

- a gyermek anamnézisének,
- a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

Az egyéni képességfejlesztésnek mindenhol érvényesülni kell. Minden óvodapedagógus tudja, hogy melyik gyermeket miben, mivel kell fejleszteni ahhoz, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön. Ehhez elengedhetetlen a fejlődési szakaszok nyomon-követése, megfigyelése, elemzése, értékelése és a további fejlesztési menet meghatározása.

Kiemelt jelentőségű a gyermekek megfigyelése, a spontán és irányított szempontok alapján szerzett információk rögzítése. Az óvodapedagógusi munka hatékonyságát a csoport egészének neveltségi szintje mutatja, amelyhez csoportonként tényfeltáró elemzés is társul.

A gyermek és körülményeinek megismerése már a beiratkozást követő családlátogatással elkezdődik, majd folytatódik az óvodába kerülés előtti időszak feltárásával, anamnézis felvételével. A gyermek fejlődését fejlettségmérő lapon rögzítjük, és követjük az óvodába lépéstől az iskolakezdésig (általános nevelési területek). Megfigyeléseinket folyamatosan rögzítjük, az elért fejlettségi szintet dátummal regisztráljuk. Az ezeket az információkat tartalmazó dokumentumokat a gyermek személyiségdossierjében tároljuk. A gyermek

rajzfejlődésének főbb állomásait mutató produktumait egybegyűjtjük (pl. emberábrázolás). Amennyiben a gyermek valamely szakszolgálat által készített szakvéleménnyel is rendelkezik, úgy ez a dokumentum is bekerül a dossziéba.

A gyermek fejlődéséről, a fejlődési naplóban rögzített adatokról mindenkor – egyéni fogadóóra keretében – a szülőket tájékoztatjuk, akik aláírásukkal igazolják, hogy részt vettek a tájékoztatáson, illetve nyilatkoznak egyetértésükről a rögzítettekkel kapcsolatosan.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet, a végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában óvodásból iskolássá szocializálódik.

A rugalmas iskolakezdéshez figyelembe kell venni az életkoron túl az egyéni fejlettségi szintet. Az iskolakezdésnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai tanulás megkezdéséhez.

- A testi fejlettség szintje (alakváltozás, teherbírás, összerendezett, harmonikus mozgás, testi szükségletek kielégítésének szándékos irányítására való képesség).
- A lelki képességek szintje (lelkileg kiegyensúlyozott, ismeri a viselkedés általános szabályait, a tanuláshoz szükséges képességek megfelelő fejlettsége – szándékos bevetés és figyelem –, megfelelő kommunikáció, elemi ismeretek önmagáról, a környezetéről).
- A szociális képességek szintje (szociális érettség – elfogadás, együttműködés, kapcsolatteremtés –, alkalmazkodóképesség, feladattudat kialakulóban, az ismeretszerzési tevékenységhez szükséges tulajdonságok megléte).

Szükség esetén speciális szakemberek segítségét vesszük igénybe.

A különleges gondozásra jogosult gyermekek a fejlettségüknek megfelelő intézményben kezdik meg iskolai életüket.

12.Boldogságóra Program:

A Boldogságóra programról már voltak információink, de 2018 tavaszán, amikor a Jobb Veled a Világ Alapítvány kiírta a Boldog Óvoda programot, úgy gondoltam, hogy

mindenképpen szeretném, ha ebben óvodánk részt venne. Egy új színfoltnak a megjelenéseként éltük meg ezt a lehetőséget, ami összeesengett eddigi gondolkodásmódunkkal. Munkatársaimmal átbeszéltük, megnéztük az ismertetőt, és kicsi nevelőtestületünk úgy döntött, hogy benevezünk a programba. Vállaltuk, hogy legalább az egyik csoportban bevezetjük a boldogságórát. Megtörtént a regisztráció, s a jelentkezés véglegesítéséhez elkészítettük a dokumentumokat. Szándéknyilatkozatot írtunk alá arról, hogy a 2018/2019-es tanévben minden hónapban legalább egy csoportnak tartunk boldogságórát, és hogy az intézmény pedagógiai programjában és munkatervében is szerepelni fog a Boldogságóra program. Szükség volt továbbá hozzá, a Nevelőtestület (vagy Közalkalmazotti Tanács) hozzájárulására is. Óvodánk jelentkezését elfogadták, s október 1-én került sor a címátadó ünnepségre, ahol megkaptuk az elismerő oklevelet és a szakmai csomagot. Gyermekünk fejlődésének érdekében vállaltuk ezen innovációban való részvételt.

MELLÉKLET

Legitimációs záradék

Az intézményben működő egyeztető fórumok nyilatkozatai

A pedagógiai programot/módosítását a szülői szervezet (közösség) ..... év ..... hó ..... napján tartott ülésén megtárgyalta. Aláírással tanúsítom, hogy a szülői szervezet (közösség) véleményezési jogát jelen pedagógiai program felülvizsgálata során, a jogszabályban előírtaknak megfelelően gyakorolta.

Kelt: ....., ... év ..... hónap ..... nap

.....

szülői szervezet (közösség) képviselője

A pedagógiai program elfogadásáról és jóváhagyásáról szóló záradék

A pedagógiai programot/módosítását az intézmény nevelőtestülete ..2019. év 02. hó 15 napján tartott értekezletén elfogadta.

Kelt: Berekfürdő, 2019.év ....02.hónap 18. nap

.....*Nagy Attiláné*.....

hitelesítő nevelőtestületi tag

.....*Kálmán Imréné*.....

hitelesítő nevelőtestületi tag

A pedagógiai programot jóváhagyom.

Kelt: Berekfürdő, 2019.év 02. hónap 18. nap

Szendrei Katalin felt

óvodavezető

Fenntartói jóváhagyó nyilatkozat

Jelen pedagógiai programot a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 26. § (1) bekezdése értelmében az alábbi, a fenntartóra többletkötelezettséget telepítő rendelkezések

4.7 Mozgás /vízhez szoktatás/

7.Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése, fejlődésüket segítő feladatok

(fejezet és címmegjelölések)

vonatkozásában a(z) **Berekfürdő Községi Önkormányzat/ 5309 Berekfürdő Berek tér 15/** (fenntartó hivatalos megnevezése) mint az intézmény fenntartója egyetértési jogkörrel gyakorolt. Aláírással tanúsítom, hogy a fenntartó döntésre jogosult szerve/vezetője az pedagógiai program fenti rendelkezéseivel egyetért, azokat jóváhagyja.

Kelt: ....., ... év ..... hónap ..... nap

.....

fenntartó képviselője

FÜGGELÉK

Jogszályi háttér

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény
- A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény
- A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény
- A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény
- A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény
- A nemzeti köznevelési törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet
- A pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 31.) Korm. rendelet
- A pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet
- Az óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26) EMMI rendelet
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet
- A nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet
- A katasztrófák elleni védekezés és a polgári védelem ágazati feladatairól szóló 44/2007. (XII. 29.) OKM rendelet

Tartalomjegyzék

Bevezető

1.A pedagógiai program hatályba lépése, felülvizsgálata

2. Helyzetelemzés

2.1 Település bemutatása, földrajzi helyzete története

2.2 Óvodánk jellemzői

2.3 Az óvoda természeti és társadalmi környezete

3.Az óvodai élet megszervezésének elvei

3.1 Személyi feltételek

3.2 Tárgyi feltételek

3.3 Az óvodai élet megszervezése

4. Nevelési program

4.1 Az óvodai nevelés alapelvei, értékei, célkitűzései

4.1.1 Az óvodai nevelés alapelvei

4.1.2 Az óvodai nevelés értékei, célkitűzései

4.2 Az óvodai nevelés általános feladatai

4.2.1 Az egészséges életmód alakítása

4.2.2 Az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

4.2.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés megvalósítása

4.3 Játék

4.4 Verselés, mesélés

4.5 Ének ,zene, énekes játék, gyermektánc

4.6 Rajzolás, festés, mintázás kézi munka

4.7 Mozgás

4.8 Külső világ tevékeny megismerése

4.9 Külső világ ,mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése

5. Munka jellegű tevékenységek

6. Tevékenységben megvalósuló tanulás

7. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése, fejlődésüket segítő feladatok

8. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai feladatok, tevékenységek

9. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, szociális hátrányok enyhítését segítő feladatok, tevékenységek.

10. A szülő, a gyermek a pedagógus együttműködésének formái,- az óvoda kapcsolatai

11. A gyermek fejlődésének figyelemmel kísérése

12. Boldogságóra program

Mellékletek